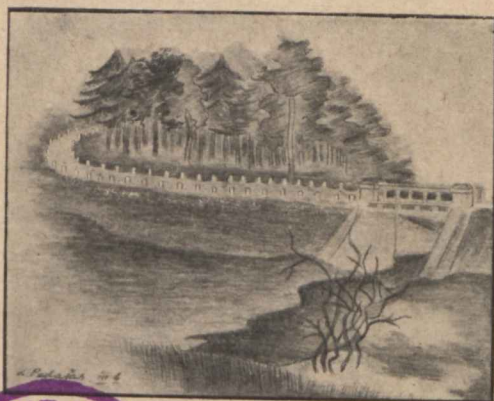

ILOLI

*Tartu Kommertsgümnaasiumi
ja Kaubanduskooli õpilaspere ajakiri*

Nr. 2

Abiturientide number

1931

Armsad tänavused abituriendid!

*Jätkugu teil kõigil aatelisust, hingesoojust
ja tublidust võitluses elu raudse, karmi käega!*

„LÕLI“ toimetused.

LOOLI

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI JA KAUBANDUSKOOLI ÕPILASPERE AJAKIRI

Tartu Kommertsgümnaasiumi IX lend.

Meelestub esimene päev Kommertsgümnaasiumis, millest alates oleme veetnud siin oma õilsamad hetked ja parimad, mälestusrikkamad noorusaastad.

Õppetöö algpäeval 1926. a. sügisel rõkkas meie koolimaja ümbrus rõõmsaist häälist. Juba vara enne uste avamist olid paljud „vaimurändurid“ koolimaja ees, et peatselt alata uut senisest enamtöotavat õppirännakut keskkoolis, olles tiivustatud otsisklevast töötahtest. Peagi avab teenija ukсед ja kooli seni vaiksed ruumid kajavad vastu õpilaste rõõmsaist ja nooruslikest eneseavaldusist. Järgime vanemaile õpilastele trepist üles — saali, et kuulata juhendeid edaspidiseks teotsemiseks. Peetakse päevakohane aktus ja hr. direktor loeb ette kooli kodukorra, mis peamiselt määratud meile — uutele õpilastele.

Nüüd juhitakse vanemad õpilased neile määratud klassidesse, kuna meie uued juurdetunud jääme saali ootama jaotamist kaheks klassiks. Näis, et olime kõige tähtsamad sel päeval, mis tundus enamalt ainult meile pühendatuna, kuna hinges pesitsesid pidulikkus, kartlikkus ja uudishimu. Oli üldse imelik tunne ja meeleolu. Hilja Valtonen kirjutab oma esimese koolipäeva kohta: „Mu meeleolu oli siis järgmine supp: liitri hirmu sees oli keedetud kolm detsiliitrit uudishimu, suppi vürtsitatud supilusikatäie argusega, ning maitseks lisandatud näputäis jonni.“ Ent meie hingis oli midagi sellelaadset, tundeikat.

Poisid ja tüdrukud rivistati nagu nekrutid, kust vaheldamisi üks paar suundus *a*-, teine — *b*-klassi.

Oli klassifikatsioon teostunud, istusime vaikselt juhuslikult valitud pinkidele, et ära oodata edaspidist korraldust. Varsti ilmusid klassijuhatajad, kelleks *a*-klassis osutus hr. A. Kaalep ja *b*-klassis hr. I. Entson. Härrad klassijuhatajad

andsid meile juhtnööre ja soovisid õnne algavaks õppetööks. Nii algasime oma õppimiserännakut. Olime õpihimulised noored, meis oli püüdu ja tahet edasi jõuda, et kord klassiklassilt edasi matkates saavutada lõppsihtpunkt — abituurium. Olime vastuvõtlikud kõigele, mis määratud meie kasvatamiseks, arendamiseks. Nähes tookordseid lõpetajaid, täiskasvanud, küpseid poisse ja tüdrukuid, olid nad meist liigagi „kaugel“. Sageli vaimustusime neist niivõrt, et kerkis kahtlus, kas suudame kord nende vääriliseks saada, nähes neid teotsevat iseseisvarena, pidades alalõpmata huvitavaid referaate jne. Meelestub kirjanduslik kohus „Külmale maale“ Väljaotsa Jaani üle; tunnistajad, süüdistajad ja kaitsjad — üldse kõik oli hästi korraldatud. Väljaotsa Jaan mõisteti süütuks. Suurepärane! Suudavad nad ka elus nii suuremeelsed, nii isikut hindavad olla?

Me alustasime koolikursust võrdlemisi suure õpilaste arvuga. Nii oli *a*-klassis 48 õpilast ja *b*-kl. 50. Kuid kohe paistis silma naisõpilaste suur ülekaal, mis suurenes järjest ja muutus lõpuks kolmekordseks võrreldes poeglaste üldarvuga.

Esimese klassi kursus möödus suuremate pingutusteta, kuna siin korratatakse, täiendatakse ja ühtlustatakse seni omatud õppeaineid. Siiski tegi paljudele raskusi matemaatika, mida eriliselt täpsalt nõutakse.

Teises klassis olime juba üle elanud keskkoolivaimustuse ja töötasime juba harjumuse järele, säilitades vaid mõtet: õppida, töötada.

Kolmandast klassist alates algasid meie kooli tüübile vastavad eriained, milliste valik tõi enam tuhinat õpilaste senisesse mehhaniseeritud ellu. Õpilastel oli valida kaks teed: kas õppida vene keelt või ühistegevust ühes praktiliste ainetega. Suurem osa õpilasi valis viimase tee, mis tekitas koolile väikesi raskusi

mõlema klassiga eraldi töötamises. Kuid sellest saadi peagi üle, viies osa ühistegelasi vene keele klassi. Nii said klassid osalt segi paisatud, kuid peagi kodunesime uue olukorraga. Samal aastal lahkus α -klassi juhataja hr. A. Kaalep koolinõuniku kohale ja hr. dr. E. Krahn sai α -klassi juhatajaks, ühtlasi uueks õppejõuks matemaatika alal.

Nii ründasime edasi, ehkki mõned meist lahkusid osalt majanduslikel põhjusil, osalt jälle oldi sunnitud tunnustama *repetito mater studii*

meie arv võrrelduna alul kooliastujate arvuga on tunduvalt vähenenud, nii on α -kl. 26 ja β -kl. 25 õpilast.

Oleme hulk aastaid pühendanud keskkoolile, tehes rasket tööd ja elanud kaasa kogu hingega kooli rõõmudele ja muredele. Armaks on muutunud need kitsad kooliruumid, kus päevast-päeva oleme teotsenud elurõõmsate ja optimistlikute noortena. Lahkume üksteisest kavatsedes edaspidi ja küllalt kogunetena juhtida oma elu ja õnne.

I rida: V. Liigand, M. Kraav, O. Gnadenteich, H. Just, E. Näpp, H. Olev, L. Ehrenpreis, O. Päriskivi. II r.: M. Kont, E. Kadde, E. Palmberg, E. Säinas, E. Linnomägi, A. Taska, M. Kaber, E. Kriisa, V. Linnomägi, E. Lill. III r.: V. Mandel, I. Aint, A. Kalju, H. Kiinvald, A. Kink, Ö. Tillman, E. Plaan, H. Viik, H. Alapuu, L. Soodla, L. Lukksepp, H. Künnap, R. Springfieldi. IV r.: T. Oltson, H. Nõmme, S. Rožnovski. H. Ande, V. Stein, E. Kont, A. Pirsko, H. Velling, L. Aid, L. Koni. V r.: H. Laas, H. Sökk, A. Siroom, L. Sibul, J. Saarepera, O. Urm, E. Mähar, A. Rätsep, A. Keller, E. Bergman.

orum est; või nagu hr. Kaalep armastas öelda: „Kes tüüd ei tii, tuu vii pääl ei seisa.“ Meid kahanes veelgi, raskem klass — IV oli eel. Neljandast klassist alates tuli uue õpiainena juurde raamatupidamine, mis kujunes tõsiseks jõupingutuseks, ja teised kommertsained, mis koolile annavad kutselaadilise värvingu. Nõuti ka enam inglise keele oskust ja pandi rõhku saksa keelele, mis tunnustati esimeseks võõrkeeleks. Siit alates arenes õppetöö suuremate hüpõteta tänini.

Nii jälgides iga-aastasi abituriente — lõpetajaid, sammudes nende radades sama teed, sääljuures otsides ja luues ka midagi uut ja ülevat oma hingisse, kuni ka meid on tunnustatud abiturientideks. Palju võitlusi ja raskeid silmapilke oleme üle elanud, mis nii mõnegi hinge on jätnud kibedustunnet.

Kuid kõik konfliktid ja lahkkelid, mis kerkinud õpilaste ja kasvatajate vahel, muutugu ilusaiks mälestusiks, millest võtame kaasa ainult hääd. Võrreldes mineviku-aastatega oleme siiski võrdlemisi õnnelikult jõudnud abituuriumi, ehkki

Tund tunni kõrval on seni aeg veedetud. Tundidest on kujunenud aastad — viis aastat. Kuis on põnevad olnud üksikud minutid! Kes loeks neid ja neid mõtteid, soove ühe minuti vältel? Kuis südame kloppides oodati kella helisemist; süda aina haamerdas kui elas üle kriitilisi momente — „läheks kell!“ kuid neetud kell, iialgi ei täitnud ta su soove — mõttetuid soove, vaid helises ikka järjekindlasti „omal ajal“, ja teeb seda vist tulevikuski — järgneval õppeaastal.

Tulevad õpilased, rinnad täis noorustuld ja teotsemistahet, kes tahavad end varustada vaimurelvadega — läbilõõmiseks elus.

Ent seisame ju meigi — IX lend oma viimasel versta postil ja vaatleme eneste ees avanavat legendikku — eluvälja, kuhu paiskume peatselt. Koolielu, millel olid oma erilised sihid, peame paramatult unustama, ja harjuma uute olukordadega ja eesmärkidega, mis on palju laialdasemad ja tõsisemad. Käesoleva õppeaasta lõppedes on igaühel meist võimalus ise oma tormilaeva juhtida, paiskudes ellu. Oleme vabad ja võime oma teotsengut enesekohaselt

suunata; nii on juba nüüd paljudel selgunud oma edaspidine tööala. Kuid jättes seljataha oma kooli, armsaks-saanud õpilased ja õpetajad, ei ole sellega veel kõik lõpetatud. Ei! Kommertsgümnaasiumi lõpetajatel on saanud traditsiooniks tulla 5. a. pärast kokku, et ühiselt pilku heita möödunud aegadele ja tuleviku-kavatsustele. Ka meie oleme annud töötuse tulla kokku 21. mail 1936. a. — Ärgu unustagu seda ükski abiturient, oleme andnud lubaduse — tuleme mitte üksikud, vaid kõik!

Mida öelda teile lahkumiseks, me kooli-

juhatus ja õpetajad? Olge südamest tänatud kõige hää eest, mis teil meie vastu rinnas tukkus. Teie kõrged eesmärgid ja armastus kohustavad meid omakorda andma midagi teistele, eriti oma riigile. Tahame saada väärilisteks ühiskonnaliikmeiks, kelle süda tuksub kaasa oma isamaa saatusele, tema rõõmudele ja muredele.

Nii lahkume ellu, süda täis noorustuld ja isamaa-armastust.

Me paremad tervitused teile, tulevased abiturientid!

Abituriendid IX lennust.

Tartu Kaubanduskooli VI lend.

Mis kandis meid noori udu-
sel augustikuu hommikul aastal
1928 nende kitsaste seinte va-
hele?

Häälte sumin, naer ja valla-
tus kajasid kõikjalt vastu. Vaiki-
des, kohmakalt jälgisime endisi
õpilasi, kuid hing leegitses joobu-
vas õnnes, et ka meie võime seista
samus ruumes, kust lookleb tee
meie õilsa eesmärgi poole.

Helises kell. Hääled vaikisid
ja sosinal koguti saali. Peagi
kostis kõlavalt kõikide suust vai-
mustav koraal. Järgnes hr. di-
rektori kõne, milles ta tutvustas
noori koolikorruga ja südamlikult
soovis õnne aasta algavaks tööks,
et kevadel jõuaksid ühed oma
lõppeesmärgile, loorbereis ehi-
tud unistusoasile, kuna teised
jälle astme kõrgemale. Meie algajad seisime
kui pühas tammikus, pühalik ilme näol ja hing
täis kõikumatut usku, et ka meie jõuame kord
sinna, sinna unistusoasile.

Meid õpihimulisi noori oli 43. Kui olime
eraldatud teistest, olime julgemad ja sõbraliku-
mad, hakkasime üksteisega vestlema, ning sõp-
russidemed aina kasvasid ja kõvenesid.

Linnutiivil järgnes päev päevale ja juba
tundsime, et oleme ühte sulanud kogu kooli
perega.

Talv kadus oma rõõmude ja muredega. Ke-
vad — selles sõnas mõistame niipalju — tõi
paljudele meist rõõmusõnumeid; kuid kurvastu-
seks pidime nägema, et mitmele, kes ei suut-
nud ühiselt meiega edasi võidelda, veeresid
hõbedased pisarad palgeile.

Kadus järgminegi aasta. Ja jälle pidime

Istuvad: H. Anniko, H. Kukk, E. Soonberg, L. Ermel, E. Martin-
son, T. Tupits. II r.: L. Paabo, E. Kuus, H. Einberg, L. Piirson,
L. Ehvart, I. Ratassepp, K. Teppor, D. Unt. III r.: A. Hagel, L. Mi-
chelson, A. Jaanson, E. Kilk.

kurbusega nägema, kuidas saatus määras mõnele
meie kaasvõitlejale teisi teid, lahutades meid
ühisest edasirühkivast perest. Ent nüüd, kus
oleme lähenemas oma unistusoasile, on säili-
nud meist ainult kakskümmend.

Armsaks on saanud need ruumid, õpeta-
jad ja kaasõpilased, sest ühiselt oleme jaganud
omi muresid ja rõõme. Ühiselt oleme veetnud
oma nooruse kolm kuldset aastat. Kurb on
mõelda lahkumisele. Kaome kui sügislehed
paisatud tulde. Ainult mälestus püha, see
seob meid igavesti.

Oleme sunnitud peagi siirduma tegelikku
ellu, kus peitub palju kibedust, raskusi ja pettu-
musi. Kuid me ei karda seda. Julgelt, naerata-
des, pää püsti, täis tahtjõudu — võidame kõik,
sest elu on siiski täis õnne!

E. Soonberg.

Harry Pärtelpoeg †.

In memoriam.

Üha lühikesi keskkooli-aastaid viibis Harry Pärtelpoeg meie keskel, taas siiski küllalt kaua seks, et jätta lahkumisel kaasvõitlejaisse sügavat leina ja tulvil täis kurbust mälestisi.

Harry Pärtelpoeg on sündinud 8. III 1908. aastal. Lõpetanud 1929. aasta kevadel 7. lennuna Tartu Ühis-Kommertsgümnaasiumi, siirdus ta eraelust kohustuslikku sõjaväeteenistusse. Vabanenud sellest 1930. aasta sügisel, astus Harry Pärtelpoeg Eestimaa Kinnitusselts „Oma'sse“ praktikandina tööle.

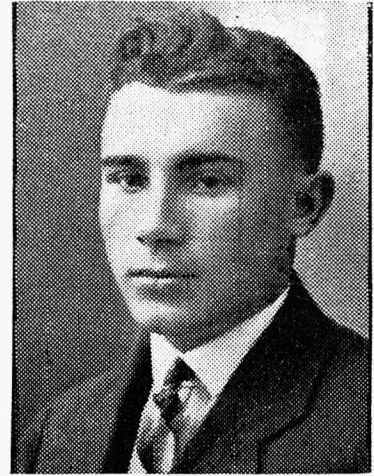
Olles oma parimais nooruseaastais, tabas ränk õnnetus teda kesk algavat tõelist elu. Vabanedes sõjaväeteenistusest ja vaid mõni kuu saanud kaasa töötada oma kutsehariduse alal, tuli surm julma väisurina, et purustada algava elu ülesseatud ideaalid. Surm, ta tuleb küsimata, tuleb nii sageli siis, kui alles vilja külvanud põllumees tõeliselt hakkab harima oma tööpõldu.

Õppides koos Sinuga, hää klassivend, pikki keskkooli-aastaid, oli selleks küllalt palju aega, et õppida Sind tundma, et õppida Sind hoidma, kelle kaotust kunagi ei unusta Su kaasõpetajad, nüüd Sinu kaotanud 7. lend.

Olid elujaatavamaid kaasõpilasi, alati kontakti leidev ja koolivennalikult sobiv lähemate ja kaugematega. Kaasatõttav kõige oma olemusega koolinoorte isetegevuses; ei mäleta ainustki hetke, kus teiste seas puudunud oleks pikk, tõmmu ja laiaõlaline klassivend Harry Pärtelpoeg. Ikka rõõmsana, ikka naervana, nii on mälestus jäänud Sinust. Olid seltsimehelikum ja alati vastutulevam kui meie. Ja seepärast nii järsku tuli see kaotus, jättes järele asendamatu tühja koha. Ning kui suvatsime kooli lõpetades kõik ühiselt kahe aasta pärast kooli 10. aastapäevaks kokku tulla, siis ei olnud Sind enam ja meie mahajääjad tundsime selgesti, Su koht meie seas on asendamatu. Jääb vaid mainida lauliku sõnadega:

„Vaiksel Emajõe kaldal kaevake mul vaikne kalm,
seal, kus õnne jätkub hulgal, seal on ilus puhata.“

T. Sirg.

Harry Pärtelpoeg.

Kaasõppurit Armilda Reivart'it mälestades.

Mustatiivulised vaimud on kannud sind ära Toonela tubadesse.

Te halastamatud käskjalad surmariigist, miks ei viinud te endaga kaasa mõnda rauka, kelle eluideaalid on täitunud, kes on juba kulutanud oma energia nende saavutamiseks?

Olles töötanud vaid pool aastat meie keskel, pidid lahkuma. Kunagi enam ei näe me Sind askeldamas õpilasperes. Kunagi enam ei kohta me Sinu sinisilmade arglik-kurba pilku. Oma vaikse ja diskreetse ülespidamisega jätsid meile kõigile sümpaatse mulje. Kustumatuna säilib Su mälestus meie keskel.

Sinu kalmu üle kummarduvad kodumaa kuused ja kased. Nad laulavad unelaulu Sulle ja jutustavad tormiseil sügisööl üksteisele Su lühikesest elust, päikeserikkast lapsepõlvest ja varasest surmast. Rahu Sulle Toonela tumedais tubades!

Sind leinab

Tartu Kommertsgümnaasiumi I b klass.

Seiklusi matkalt Lõuna-Eestisse.

Jah — imelik on mõelda läinud aegadest, mil pesitses hinges robinsonlik romantika ja iha seikluste järele. Oi — oi neid seiklusi, millised tihtigi viisid mind vastollu vanematega, kes on kui vanade traditsioonide pehastunud salved, mitte tahtes tunnustada nüüdisaja noorsoo ilmavaateid ja töökspidemeid. Tihtigi tuli lahkuda poolsalaja kodust, et aga leida midagi, mis lõhnaks omantika ja kõditavate elamuste järele. Ühest niisugusest juhtumusrikkast matkast, milline oleks jällegi lõppenud katastroofiga kodus, jutustan siin lähemalt.

Oli kuum augustikuu õhtupoolik. Tulles ujulast,

kohtasin oma vana koolisõpra, kes on laialt tuntud juhuste-otsimistelt. Vaevalt tervitust lõpetades käratas ta: „Noh poiss, mis sa õige mõtled oma elust?“ Niisugusele küsimusele ei olnud ma sugugi ette valmistanud ja sellepärast jäin sõbrale hämmastunult otsa vahtima, et näis, mis nüüd siis tuleb. Hetk hiljem pajatas mu sõber, keda siin nimetan Kustaks: „Tead sa, täna oleme niisugused poisid, et ei viibi Tartus enam kauem kui tund aega.“ Katsusin protesteerida niisuguse äkilise tunnete-puhangu vastu, sest meeles olid ju veel vanemate hoiatavad sõnad.

Kustas pajatas aga edasi: „Pagan võtaks seda igavesti unist Tartut, ära tüütab teine, nii et mine kas või Peipsile mereröövlit mängima!“ Lõpuks, kui olj õppenud Kustase kõnevool, olin sõna tõsisemas mõttes tehtud „tümaks“, ainult mitte näidata tahtes oma kaotust; sõnasin pilkavalt, et kas ta tahab veel enne koolialgust minna Mehhikosse revolutsiooni tegema ja vajab mind, kui tulevast asekuningat võidetud maale...

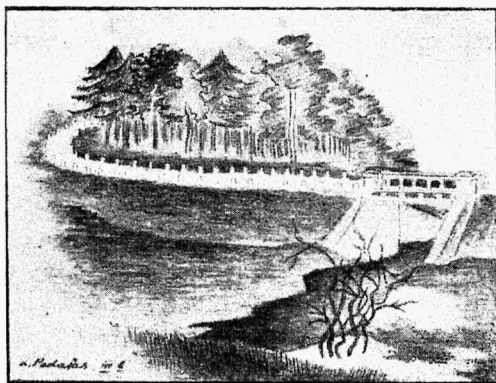
Ja tunda aega hiljem kihutasime Võru teed mööda Tartust välja, nagu oleks elu ja surm mängus.

Alul arvasin kõik minevat hästi, ent eksisin rän-gasti, sest hilisemad sündmused, millised tulid kohutava kiirusega, sundisid tihti — tõmbama küüru selga. Mõnikümmend kilomeetrit Tartust Võru poole jõudsimel kahele ratturile järele, kes lähemal vaatlusel osutusid vägagi meeldivaiks tütarlasteks. Meie kui rüüteliku hingega noormehed pidasime oma pühamaks kohuseks sobitada juttu nende hurmavate olenditega. Sõnast sai kaks ja väikesest vestest kujunes midagi romaanitaolist, millis oleks võinud punastamata asetada A. Jakobsoni „Vaestepatuste alevi“ kõrvale.

Aeg ja maa kadusid kiiresti ja korraka märkasime, et olemegi juba Võrumaa rajal. Ringi vaadates, kus asuvad tolliamet ja piirivalvurid, saime ka mahti pilku heita ümberringi laiuvale maa-alale. Loojeneva päikese kiirte kullas paistsid metsad ja aasad lapseõlve muinasjutumaana. Jalgade ees vaikselt vulisev ojake, pilvelinikud taevaalaotusel, kõikjal õhk tiine kuivavast heinast ja lillede uimastavast aroomist — paisus rinnus vägev hüd: „Kui ilus oled sa, mu põhjamaine kodu!“ Mitte patustada tahtes rahvusvaheliste kommete vastu, olime ka meie sunnitud vihatud võrukastele pikka iga soovima ja täiest kõrist kolmekordset — elagu — hüüdma. Esimese saatuse löögi või nõögina pidime oma kenadest reisiseltsilistest lahkuma, sest nad olid koju jõudnud. Valutava südame ja vesiste silmadega jätsime nad jumalaga.

Märkamatu oli saabunud õö. Väsimus võttis võimust, kuid puhkusest ei võinud teha juttugi, sest ümberringi oli vaid ähvardavalt kohisev mets. Sõites edasi nägime korraka puude vahel tulekuma, mille ümber askeldasid mingisugused salapärased kogud. Meelestusid kõiksugused hirmu- ja õudsusejutud. Igal järgneval hetkel ootasime puude vahelt kallalekargavaid röövleid. Korraka silmasime istumas habemikke vanamehi, kes toimetasid midagi õige salapärasest. Kustas sosistas õudse häälega: „Kurat, kas tondid või salakauba vedajad?“ Mujalt minna oli võimatu ja tahes ehk tahtmata olime sunnitud neist salapärasest kogudest mööda sõitma. Lähenedes pidime endid surnuks naerma, sest polnud sääl ei salakauba vedajaid ega tonte, ainult potikaupmees õõbis oma perekonnaga. Nähes teisi nii rahulikult olesklemas, tekkis ka meis võitmatu soov oma väsinud liikmeid sirutada. Hirmsasti rassides jõudsimel välja metsast põldude vahele. Korteris suhtes ringi vaadates, niipalju kui lubas seda pimedus, nägime tee ääres rea rukkihakke, millised paistsid nii ihaldatavana, et kuidagi ei suutnud neist mööduda. Lõpuks, kui olime endile vihkudest valmistanud magamispaiga, heitsime

sõnagi rääkimata pikali, tundmata teravate rukkiohakate torkeid ja tüütavaid putukaid. Korraka haukumine, astumine ja karvane nina torkas end vastu mu põske. Maad ja taevast vandudes hüppasin püsti, sääljures jala peale astudes Kustasele, kes pistis röökima: „Röövlid! Mõrtsukad!“ Haaras siis suure rukkivihu ning kukkus mind „larpima“. Olin ise ka koledesti ähmi täis, et teingin sedasama. Tükk aega oli hirmus ähkimine, hammaste kiristamine, vandumine, kuni leidsime endid lageda taeva all, sest magamisase oli hävinud. Näid alles selgus, et polnud röövlid, vaid häbematu koera-

Tille org.

kutsikas, kes meie magusale unele kriipsu päale tõmbas. Meel oli mõru, hirmsad kättemaksumõtted mõlkusid meil meeles, kuid koerakutsikas oli juba läinud.

Rattad käekõrval sammusime Võru poole, sest sõita oli võimatu. Kuid Kustas on niisugune mees, kes ka võimatuid asju võimalikuks teeb, nii ka siin; istus rattale ja kihutas edasi. Mis siis mulgi üle jäi — teingin samuti. Tund tunni järele väntasime pimeduses edasi, kuni hakkas hiilgav päikeseketas oma naeratavat nägu näitama. Tuju paranes ja ühes sellega hakkas ka keskaigast kuulduma niisuguseid imelikke hääli nagu omponeeriks O. Strock oma uemat fox-trotti. Ei jäänudki muud üle, kui katsuda sama teha, mida iga inimene on sunnitud tegema — sööma. Kuid raske on ränduril Võrumaa talust midagi saada, sest võrukene oskab teha niisugust nägu, nagu oleks ta juba kõik ära söönud ja nüüd peab ka ise paar nädalat näljutamiskunsti õppima. Astusime teise talu õue ja vaatasime ringi, kuidas siin on lood söödavaga. Ei midagi paremat — väike plikapirts seletab mingis veidras murrakus, et kõik olevat kodust ära ja tema ei ulatuvat kapi ust lahti tegema. Ei aidanud ka seletus, et oleme kosja tulnud ja väimehed peavad ikka süüa saama — pidime ka siit tühja kõhuga lahkuma, sest kui ei ole, siis ei ole ja surm ei võta ka säält, kus ei ole. Alles kolmandas talus avanes meil võimalus singile silmi teha. Siis pühkisime suud puhtaks ja tegime vanamehelikult mõned „hallid“. Suitsukatte all jõudsimegi Võrru — oma sihtpunkti.

(Järgneb).

Jutul meie näitekirjaniku H. Raudsepa juures.

Udutas sooja, pehmet vihma kui suundusime teele, et külastada hr. Hugo Raudseppa. Männik õhkas magusat vaiku. Ruttasime kiiresti, tähelepanemata lõhna ning vihma. Hingeg oli pakitsus, kuidas kohtab meid kirjanik.

Oo — juba selsimegi suure, kena välimusega maja ees, mis oli ümbritsetud lõhnavast männikust. Sammusime trepist üles ning helistasime kella. Ukse avas keegi keskealine naine. Küsimusele, kas hr. Raudsepp on kodus, saime jaatava vastuse. Astusime temast juhitud tagumisse tuppa, kus hr. Raudsepp, sõbralik naeratus näol, meile vastu astus. Soe käepigistus, mille järele palus meid istuda.

Esimesele küsimusele, kus kavatseb kirjanik edaspidi veeta oma elu, vastab, et jääb ikka Elva, sest kaheksa aasta jooksul, mis on elanud siin, on ta tervis tunduvalt paranenud. Edasi oma toodangut puudutades, mainib, et uusim komöödia, mis ilmunud tema sulest, on „Põrunud talu õnnistus“, milline on juba läti keelde tõlgitud. Ka loodab välja anda novellidekogu, kuid aasta kahe pärast, sest tellimused teatrite poolt näidendite alal on kiireloomulised,

mispärast pole aega mõelda novellidekogu väljaandmisele. Küsimusele, kas kavatseb veel teotseda kriitika alal, vastab ta, et olnud kord idee ka kirjanik Fr. Tuglast kritiseerida kontrasti mõttes Metsanurgaga, kuid selleks kuluvat veel aega, sest M. Metsanurga biograafia nõudnud neli aastat tööd.

On olnud ka varem ajakirjanduses tegev, kus ilmusid mõningad artiklid. Kuid halva tervise tõttu oli sunnitud säält lahkuma ja nüüd teotseb peamiselt näitekirjanikuna. Ütleb, et oleks ehk toodang suurem, kuid nõrga tervise tõttu ei saavat rohkem töötada päevas kui 2—3 tundi.

Meie viimasele küsimusele, mida arvab ta tänapäeva noortest ja usust, vastab ta: „Praagused usud ei rahulda mind üldse,“ kuid noorsooliikumist olevat ta huviga jälginud.

Tõusime, tänasime hr. Raudseppa ning vandasime, et tülitasime. Lahke käepigistus, ning naerul näol saatis ta meid ukseni, kust väljusime.

E. K.

Mõningaid mälestisi koolipõlvest.

Mäletan, see oli sügisel 1928.a., kui astusin esimest korda üle T. Kaubanduskooli ukseläve. Sellest ajast alates olen teinud seda iga päev mitu ja mitu korda. Olen teinud seda siis, kui süda on olnud täis rõõmu, ja siis, kui olen kurb, tusane.

Esimeses klassis olles unistasin sageli koolilõpetaja tüübist. Lõpetajad näisid mulle inimestena, kes võivad ja tohivad olla õnnelikud. Mõtlesin, kui nad lõpetavad kooli, avanevad neile kõik teed, mis viivad inimest oma õnne juurde. Nägin sageli neid väsinud ja kurbade nägudega. Imestasin, miks ei olnud nad alati rõõmsad, mis puudus neil selleks, et olla rõõmus ja õnnelik. Oli ju vaid paar nädalat, siis oli lõpp kõigil muredel, mis piinavad õpilasi kooliseinte vahel. Veel paar nädalat ja nad olid vabad, õnnelapsed! Mul endal oli aga veel ees kaks pikka aastat! Esimeses klassis jäid mulle arusaamatuks lõpetajate tõsised näod.

Teises klassis olid mu vaated lõpetajate suhtes juba pisut muutunud. Seletasin nende väsinud ja kurbi nägusid endale sellega, et neil on enne kooli lõppu palju tööd ja kahju on koolist lahkuda. Otsustasin sedagi enda järele, sest tundus, et ka endal on varsti koolieluga lõpp, ning kui ma sellele mõtlesin, valdas mind

alati mingi iseäraline, rõhuv tunne. See oli minu arvates ainukene põhjus, mis kurvastas neid õnnelapsi.

Nüüd olen juba ka ise nende „õnnelaste“ hulgas. Alles nüüd mõistan, mis tähendab olla viimaseid nädalaid veel koolis ja siis astuda iseisvvana ellu.

Nüüd tean, miks on lõpetajate näod kurvad ja väsinud. Paljud mõtlevad, see on sellest, et oleme väsinud õppimisest, mida on lõpu eel rohkesti. Kuid ei — see ei sõltu sellest! Tööd on alati olnud. Põhjusi on palju! Üheks põhjuseks on peatselt saabuv lahkumine. Oleme harjunud koolieluga. Ei oska ette kujutada, kuidas läheb elu siis, kui ei tule enam hommikul kooli minna ja õhtupoolikul järgmise päeva tunde ette valmistada; kui ei saa nendega enam juttu vadistada, kellega on koos kolm aastat kurbi ja lõbusaid päevi veedetud.

Palju tõsisemaks põhjuseks on aga eluküsimus. See paneb nii mõnegi lõbusaima õpilase kõige tõsisemalt ja sügavamalt mõtlema. See on põhjus, mis muudab me noored ja lõbusad näod tõsisteks ja murelikeks.

Veel mõni nädal, ja siis oleme väljaspool kooli, kesk kiiretempolist elu.

Sellest koolist on meil kaasa võtta oma

tulevasse, keerulisse ellu palju ilusaid mälestisi. Need kaunid mälestused on meile ehk mõnigi kord trööstijaiks tundidel, mil tunneme end üksildasena ja mahajäetuna.

Usun, et ükski õpilane meie hulgast, kes

me varsti lahkume siit koolist, ei suuda unustada oma armsaks saanud kooli, õpetajaid ja kaasvõitlejaid, ning ka seda, et pidime lahkuma üksteisest aastal 1931.

Leida.

Hirved.

Kevadel, kui pakatasid puupungad levitades magusaid aroome, tuli karjadena kokku hirvi metsalagendikule, kus oli nende armsam mängumaa. Vanemad hirved hakkasid õpetama elutarkust noorile, kes vallatuina hüplesid põõsais. Helge ja muretu oli see aeg! Palju oli lilli ja õisi, mida tallasid puruks noored jalad, palju oli jumalikke viise, mille kuulamiseks polnud püsivust; palju oli momente, mil ainult koerustükid valmisid noortes hirveajudes. Oli ka küllalt päevi, mil päike tusesena peitus tumeda pilve taha, kui mets kohises ähvardavalt ja tõsiselt, ning tuuled tõid kaugelt sinimägede tagast mere-müha ja uppuvate kajakate surmahüüdeid. Kurvad olid siis hirvepojad. Kartlikult surusid end vanemate hirvede juurde ja töötasid olla korralikud ja head. Ent hetk hiljem unustasid nad töötused ja vallatlesid sädelevail silmil, jalad täis jõudu ja jooksuiha.

Kõvasti oli neil keelatud minna kaugele ja sügavale metsa, sest seal varitsesid tuhanded püünised ja hädaohud. Kuid keelust hoolimata läksid uudishimulikud hirvenoorid vahel salaja metsa ja vaatlesid võlvat mängu, mille juhiks oli kevad. Saladuslikel õil, kui taevafoonil jooksid rahutud pilved ning kuu saatis alla kahvatu valgust, jooksid hirvepojad kaugele metsaserva, kuhu paistsid sinimägede lumised tipud ja kostis roheliste merelainete unistav muusika. Hirvepogade hinge pugese siis selline rändamiskirg, et nende pruunid silmad põlesid öötumeduses. Ei jõudnud kuidagi oodata aega, mil said luba vabalt elada ja minna, kuhu unistus kannab ja süda soovib.

Ent kiirelt kadusid päevad. Üha kiiremini lähenes aeg, mil lõppes hirvede mängu- ja õpiaeg, ning küpsena saadeti neid ellu. Rõõmsaina tulid nad veel viimasele koosolekule, et jätta jumalaga üksteist ja siis minna, minna kaugele sinimägede ja mere taha, kuhu varem võis len-

nata ainult unistus — et hiljem aastate pärast elukogenuna ja väsinuna tulla momendiks tagasi siia lillalisele noorusaja mängumaale.

Ent lahkumishetk oli siiski nii valus hirvepogadele, nad olid üksteisega nii kokku kasvunud ja harjunud, kurvana vaatasid üksteisele silma ja heledad pisarad veeresid tasa üle karvaste põskede. O nad teadsid, kuigi olid noored, et need saladuslikud sood, mäed ja metsad ümberringi on täis salajasi kuristikke ja hädaohte, ning mõnigi neist viibis vast viimast korda teistega ühes. Jäid maha siia väikestele kungastele niipalju kauneid mälestisi päikesepais-telisest ajast — jäid maha esimesed pettumused, mis püüdsid tumestada noorusaja kuldseid päevi.

Ja hirved lahkusid. Kurvana jäid maha vanemad, kelle jalad juba vanadusest ja reisimisest olid haiged. Harva nad kuulsid teateid oma kasvandikest, kes olid kangelastena tormanud ellu. Üks oli murdnud jalaluu, kukkudes sinimäe libedalt küljelt kuristikku. Teised olid võilille-seemnetena kandunud maailma laiali. Küllalt neist oli sinimäele läinud, kuhu meelitasid neid juba noortena mänglevad merelained, et nautida ilu ja vabadust, mida pakub elu.

Õhtuil, kui juba puiekroonid muutusid punaseks ja kui sügistuul tasa puhus närtsivaid õis-lehti õhku, tulid vanad hirved kokku tuttavale mängurajale, mis oli nüüd tühi ja maha jäetud, ning nende vaimusilmade ees meelestus noorte hirvede kurb jumalagajātu-tants, mis oli nii hell ja pühalik. Rahutuna ootasid nad päeva, mil tulevad jälle tagasi momendiks nende armsad kasvandikud, et parandada haavu, mida karm mäestiku kütt osaval viskel neile rinda paisanud.

Hilise ööni unistasid hirve-vanad kohavate puude all, ning üha enam ja enam varises mulda sügiskulda . . .

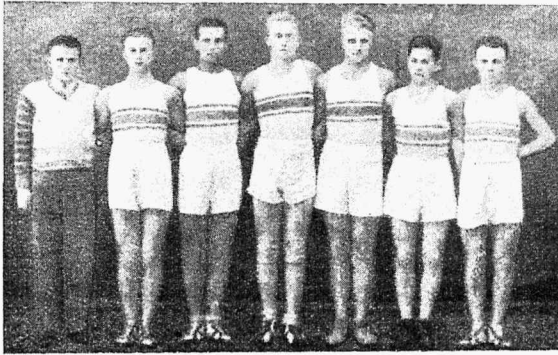
T. O.

Õpilaskonna tegevusest.

Noorte, iseäranis keskkooli noorte, hinged igatsevad alati otsinguid. Noor tahab teotseda, tahab ise midagi teha, ise otsida eesmärke ja teid ülles tähtede poole. Ise teotsedes pörgatakse takistuste vastu, õpitakse neist üle saama, valmistatakse vöi-

lusrikkale elule. Nii omab õpilase-tegevus suurt kasvatuslikku tähtsust.

Õpilaskonna tegevus käesoleval aastal töötas tegevusrikkam olla eelmisest. Ei hoogustada ringide tööd, valiti üldkoosolekul igale ringile tööalgataja,

T. K. G.-i käsipalli võisflusmeeskond.

kes koostas ringi üldise töökava, selle ringi üldkoosolekule esitas, kus ka ringile juhatus valiti. Ringide tegevuse kohta annan ülevaate allpool.

Sügisel otsustas juhatus Õpilaskonna raamatukogu üle anda kooli raamatukogule, sest kahest raamatukogust koolis ei olnud suuremat kasu nagu praktika näitas.

Suurimaks ettevõtteks kogu tegevusaasta vältel oli visisti küll Õpilaskonna 14. aasta päeva puhul korraldatud peo-õhtu, mis sisuliselt kui ka majanduslikult väga hästi õnnestus.

Sügisel korraldati kõnekursus, millest osavõtt oli keskmine. Õpetust andis pr. Suits. Umbes samal ajal korraldati ka tantsukursus, millest väga aktiivselt osa võeti. Veel üheks suuremaks ettevõtteks oli soomekeelsete kursuste korraldamine hr. Leemann'i juhatusel noorematele klassidele, mida Õpilaskond oma poolt aineliselt toetas.

Kooli ajakiri, mida möödunud aasta kevadel välja andma hakati lahus Õpilaskonnast, võeti üle Õpilaskonnale, et siis seda toetada nii aineliselt kui ka moraalselt. Samuti ühendati Õpilaskonnaga Õpilaskooperatiiv, mis seni täiesti iseseisvalt teotses. Ühendamisel jäeti kooperatiivile oma põhikiri. Ühendus seisab vaid selles, et kooperatiiv kuulub Õpilaskonna kontrolli alla ja tarviduse korral saab Õpilaskond raha kooperatiivi kassast.

Mõni sõna vast ka kooperatiivi tööst. Kooperatiivi praegune juhatus astus tegevusesse möödunud aasta 1. märtsil. Kogu tegevusaeg on olnud aktiivne ja hoogus. Peale harilikke koolitarvete müüakse kooperatiivi kaudu veel vormimütse ja valgeid põllesid. Sel aastal on kooperatiivis läbikäik üsna suureks paisunud, ulatub üle 8000 krooni.

Suurimaks tööks juhatusel oli küll põhikirja uuendamine. Möödunud kevadel, enne kui eelmise juhatus oma tegevuse lõpetas, otsustati anda Õpilaskonnale uus põhikiri. Selleks moodustati eriline komisjon, kes uue põhikirja välja töötas. Sügisel, uue juhatus ametisse asudes, võeti põhikirja küsimus uuesti päevakorda. Uuel põhikirjal leiti mitmesuguseid puudusi olevat, need parandati ja põhikiri kinnitati juhatusel koosolekul 4. veebr. s. a. Selle järele anti põhikiri pedagoogika-nõukogusse kinnitamiseks, kuhu ta aga tänini on jäänud. Väikeseks tõkenduseks Õpilaskonna tööle on olnud põhikirja puudus, kuid sellele vaatamata on töö olnud üsna hoogus.

Juhatusel koosolekuid sel õppeaastal on peetud üheksa.

Käesoleval õppeaastal teotsesid: muusika-, humanitaar-, kunsti-reklaami-, spordi-, karskus-, stenograafilise ja malering.

Muusikaringi tegevusest.

Muusika ja laul on noorte rõõm. Noored on täis elurõõmu — nad janunevad muusika, isearanls laulu järele. Vabul ajal tullakse kokku laulmiseks, — laulus unustatakse mured.

Õpilaselu ilma laulu ja mänguta on vaid närvitsemine töö juures. Ainult laul ja mäng võivad anda parimat ajaviidet ja rahuldust. Laul ja mäng vaimustavad meid, sunnivad tööle, sunnivad unustama kurba ja rõhutud meeleolu.

Laulu ja muusika suurt tähtsust näitab õpilaste energiline osavõtt laulu- ja muusikakoorist. Tullakse kokku, et koos laulda ja mängida, saata kaugele vaimustavaid helisid.

Laulu ja mängu arendamiseks on asutatud kooli juurde muusikaring, mis töötab õpilaste poolt valitud viieliikmelise juhatusel näpunäidete järele. Juhatusel koosolekuid peeti kuus vähemalt kaks korda. Koosolekul arutati läbi töökava ja tehtud töö tagajärjed. Ringil on oma laulukoor, kus laulavad paremad lauljad. Koor on umbes 16-liikmeline. Lauluharjutusi on tihti peetud. Kooriga on esinetud koolipidudel ja aktusel. Näit.: jõuluõhtul, Vabariigi aastapäeval ja Õpilaskonna aastapäeval.

Ühes Humanitaarringiga korraldas Muusikaring 15. veebr. s. a. *Poola-õhtu*. Kavast oli õpilasetekandeid: orkestrilt, deklamatsioon, ringi laulukoori ettekandeid, kõne poola kirjandusest ja laulusoolo. Mainitud peo sissetulek läks õpilasajakirja „Iloli“ toetuseks.

Hiljem korraldas ring isseisvalt peo-õhtu. Kavast oli: saksofoni- ja laulusoolo, ettekandeid orkestrilt. Peo sissetulek kasutati uute nootide muretsemiseks laulukoorile ja orkestrile, peale selle veel muusikariistade parandamiseks.

15. mail s. a. esinesid laulukoor ja orkester kooli kaitseliidu poolt korraldatud peoõhtul.

Humanitaarringi tegevusest.

Humanitaarring algas tegevust käesoleva õppeaasta alul. Töö intensiivsus mõttes jagati mainitud ring rühmadeks. Nii kujunesid: usulis-eetiline-, kirjandus-, matemaatika-, loodusloo- ja ajaloorühm. Kirjandusrühma tegevusse kuulus referaat-vaidluskooresolekute korraldamine kirjanduslike küsimuste üle. Eriti huvitavad koosolekud olid: „Victor Hugo elust ja tööst“ ja „Keeleuendus ja selle teostamine“.

Ka matemaatika-loodusloorühm teotses küllalt aktiivselt. Teemadest, mis rühmas käsitleti, on nime tamise väärt: „Tervishoiu tähtsusest“, „Lindude keelest“, „Suured arvud“ jne. Suurim ettevõtte nimetatud rühmal oli „Kepleri 300. a. mälestusõhtu“, mis oma mitmekesise kavaga hästi õnnestus.

Ringi teine suurem ettevõtte oli *Hõimuõhtu* korraldamine. Peale selle korraldas ring võistluskirjutuse, kus auhinnaliste tööde liiki arvati: noorem rühmas A. Puutsa (II b), ja P. Viira (II k. k.) vanemas rühmas: Tr. Ottson (V a). Üldiselt võib võistlustega rahul olla, soovida jättis vaid leige osavõtt. Kolmandaks ühisettevõtteks võiks pidada *Poola-õhtu*, mis korraldati koos Muusikaringiga.

Usulis-eetilirühma poolt peetud referaatidest võiks nimetada: „Isik ja ühiskond“ ja „Milleks vajame usku.“

Kogu õppeaasta kestel pole ring suutnud stabiilselt töötada; on olnud tõusu- ja languseaegu.

Kunsti- ja reklaamiringi tegevusest.

Kunsti- ja reklaamiring asutati käesoleval õppeaastal. Esimese töökoosoleku pidas oktoobri kes-

tel nimetatud ringi foto-osakond. Koosolekul käsiteldi lühidalt fotografeerimist. Novembri alul korraldati referaatõhtu, teemal „Maastiku maal“. Referaat jäi pooleli elektrivoolu katkemise tõttu. Nädal hiljem taheti referaati jätkata, siis aga ei ilmunud referent. 6. veebruaril s. a. peeti järgmine referaat, teemal „Soome kunstinäitus Pallases“, millises hea ülevaade anti näitusest. Märtsikuus korraldati sulejoonistuse kursus, millist juhatas õp. hr. E. Ahas. Osavõtjaid oli üsna rohkesti. Kursustel töötati teoreetiliselt kui ka praktiliselt.

Spordiringi tegevusest.

Ring algas oma tegevust sügisel peale tööalgataja valimist. Ringi juhatus on kolmeliikmeline. Töö algab võrkpallivõistluste korraldamisega, mis olid kahe miinuse süsteemis, mispärast kesksid ligi nädal aega. Harjutamiseks sai ring 2 võimlemisetundi nädalas: ühe mees- ja teise naisõpilasele. Osavõtt tundidest oli eriti elav tütarlaste seas. Ringil oli kavatsusel korraldada kergejõustiku võistlusi, mis aga ära keelati enne võistlusi juhtuva õnnetuse tõttu.

Seati kokku kooli mees- kui ka naiskond, kes esitaksid kooli keskkoolivahelistel käsipalli võistlustel. Meeskonna esinemist võib rahuldavaks pidada, esimesel kohtamisel vene gümn. korvpallis võitis isegi venelasi, kuna arvati venelaste suurt ülekaalu. Et naiskond esines tänava esmakordselt, oli närvisemist palju, kuid ei puudunud huvi ja tahe. Teise semestri alul korraldas ring välktorniiri meesõpilasele korvpallis ja naisõpilasele võrkpallis. Viimastest võtsid osa kõikide klasside õpilased peale III kl, kes teadmatul põhjusel osa ei võinud, kuigi üles andsid. Võitjaks tulid: naiste mängus IV kl., meestemängus III kl., kellel juhustlikud sissevisked õnnestusid.

Suuremaks võistluseks kujunes sise kergejõustiku võistlus. Osavõtt eriti elav meesõpilaste poolt. Ka tagajärjed olid head, nii näit. hüpati kõrgust 170 sm.

Karskusringi tegevusest.

Oma selleaastast tegevust alustas karskusring avamiskoosolekuga 22. sept. m. a. Koosolekul valiti ringile uus juhatus, mis koosneb 5 liikmest. Ringi korraldusel on peetud mitmed referaatkoosolekud. Nii refereeris: 17. X 30. prof. H. B. Rahamägi, 24. X 30. õp. hr. Ed. Ahas teemal „Soome kunst“ ja õp. hr. J. Kimmel teemal „Kristlik moraal ja keelseadus.“ Osavõtt kõigist koosolekuist on üsna elav olnud. Peale selle võitis karskusring oma esindaja kaudu osa ülemaalisest noorsootegelaste kongressist, mis peeti Tallinnas jõuluvaheajal.

Senograafilise ringi tegevusest.

Stenograafiline ring algas oma tegevust käesoleva õppeaasta alul, kuid millegipärast pole tegevus olnud hoogus. Kui eelmisel aastal otsustasime välja anda stenograafilist ajakirja, oli kaasõpilastel huvi selle vastu, kõikidel oli tahet kaasatöötada, saimegi nii välja anda kaks numbrit ajakirja „Välendajat“. Tänavu aga, kus asutasime iseseisva ringi, et tegevust sellega enam hoogustada, kadus see pea täieliselt.

Armsad kaasõpilased, kas siis nii kegesti on kustunud meie tahe võidelda, võita? On võimalused enese arendamiseks, kasutagem neid, ärgem, jäägem passiivseiks pealtvaatajaks.

Huvitav, sügisel töö juurde asudes, oli kõigil nii palju energiat, taheti nii lõpmata palju ära teha, kuid

esimesel poolaastal ei saanud ühtegi numbrit välja anda.

Teisel poolaastal astus tegevusse uus juhatus, kes püüdis enam teotseda. Häämeelega annaksid välja ajakirja, kuid meieaegsed noored on kole passiiused, käid ja nurud nende käest kaastööd — aga ega sa siis ometi ei saa. Lubatakse ju kirjutada küll, aga kui uuesti nuruma hakkad, ei ole aega olnud, on koju jäänud, ja ei tea, mis kõik veel. Lõpude lõpuks jõudsime siis ometi niipalju töid hankida, et koolinäituse ajaks võis päevavalgust näha uus „Välendaja“, kuigi vast vähem kui eelmised, kuid ometi ta tuli.

Peale selle korraldas ring veel võistlused õpilaste vahel kooli meistri nimele, kelleks osutus õpil. Herm. Kiinap.

Ega's võistlustestki paljud osa ei võtnud, ei tea, kuhu jäid kõik võistlushimulised noored, kellest nii palju räägitakse.

Mõne sõnaga on see kõik stenograafilise ringi tegevuse kohta. Ent tuleval aastal ärgu olgu nüüsgust loidust õpilaste seas oma ettevõtte vastu. Pidagem meeles, ainult kord elame, kord käime koolis, seepärast, mis me kord tegemata jätame, jääb alati tegemata, sest teised meie eest midagi ei tee.

Olgu tulevased päevad õnnelikumad eelmistest, selleks jõudu!

Maleringi tegevusest.

Töökava järele pidi malering nädalas korraldama liikmeile 1 õppe- ja 1 harjutustundi, kuid neist kahest tunnist võis ringi juhataja ühe oma äranägemise järele määrata, et ringi töö koormavaks ei saaks õppetöö kõrval. Sügisel korraldatud õppetundidest oli osavõtt keskmine. Pärast hakati ühe õppetundi asemel korraldama harjutustunde, et ka edasi jõudnud ennast täiendada saaksid. Seletusi ja näpunäiteid jagasid mitmed tuntumad mängijad. Novembri alul korraldati nende tundide asemel ringi liikmete vaheline turniir — kooli meistri nimele. Turniirist osavõtt kaunis elav. Referaate on peetud üks eelmisel poolaastal, teise poole kohta puuduvad aga andmed.

Nüüsgune oli maleringi tegevus enne jõulu, kuid milliseks ta praegu on kujunenud, on üsna raske ütelda, sest vastavad andmed puuduvad.

*

Töö üksikuis ringes on olnud üsna intensiivne ja tagajärjerkas. Eriti paistavad silma hooga tegevuse poolest: humanitaar-, spordi- ja muusikaring. Teatud tagasiminekut on märgata karskusringi töös, kuna mõõdund õppeaastal see ring esikohal seisis oma aktiivsusega, pole seda tänavu märgata. Üldiselt on aga püütud edasi, ikka kõrgemale mäeharjule, igavesele lumele lähemale, kust vaade nii avar ja selge.

Olgugi et oleme saavutanud palju, ei tohi seisma jääda, ikka edasi, edasi rühkima peame. Osa meist lahku, ei saa tuleval aastal ühes rünnata teiega, mahajääjad, kuid meie vaim püsib nende ruumide vahel. Kandke edasi, arendage edasi tööd ses vaimus, armastage kooli, teist kodu, ja isamaad, siis jõuate kaugemale kõrgemale, kui meie seda suutsime. Koguge suvel palju uut energiat ja sügisel asudes uue hooga töö juurde, ärge unustage õpilasetegevuse tähtsust.

Selleks jõudu ja sitkust!

Õpilaskonna juhatuse
nimel H. L.

Abiturientide iseloomulikke jooni.

Veel üksikuid hetki armsais kooliruumes ja — laiali pillutatakse meid „kaaskannatajaid“, viimase

klassi õpilasi. Läheme igatüks ise rada. Kes teab, kas veel kord kõik kohtume elus, ehkki oleme luba-

duse annud kokkutulekuks 21. mail 1936. Väikeseks mälestuseks jäävad vast need read, mis kirjeldavad iga kaasõppijat.

Armsad, andestage, kui vast kõikide iseloomustus pole küllalt objektiivne, mille poole siiski on püütud.

Leida A. — kasvult keskmine, vaikne aga järsuloomuline blondiin. Püüdis olla esimene õppetöös, kuna õpilasnimistuskki sellena esines. Hoidus aegaraiskavast ringide-tegevusest, eriti aga mitmesuguseist koosolekuist. Tulevikus kavatab ülikooli siirduda — põllumajandust õppima.

Ida A. — valgepäine, sinisilmne, pikkade juustega tütarlaps. Naabril on temaga palju vaeva, sest ta unustab kiiresti, mis kuuleb. Mõtteid ei koonda ühte punkti, kuna need rändavad alalõpmata siiasinna. On palju vaeva näinud, ja selle palgaks on jõudnud peatuseta lõppsaadiumini. Tulevik arvata-vasti kindlusetu, nagu ta rändavate mõttele.

Helmi A. — elavaloomuline, veidi koketeeriv, laulda armastav, tumedapäine tüdruk. Õppetöös keskmine, seevastu aga ületamatu perenaine, millist ala ka tulevikus tahab praktikseerida, kuna kavatsesvat kohe pääle koolilõpetamist näituda.

Hildegard A. — vaikne, veidi uhke, omaette teotsev tütarlaps. Õppetöös keskmine. Õpilaselust ja -tegevusest osa ei võtnud, elas kaasa eluga väljaspool kooli, jäädes kinniseks isegi oma klassi õpilastele.

Elmar B. — keskmistkasvu, veidi kärsitu noormees. Õpib päris rahuldavalt, tegeleb peaaesialikult muusikaga. Tulevikus tahab saada kaitseväe juhiks.

Lydia E. — heleblond, sinisilmadega, keskmise kasvuga tütarlaps. Meie kooli astus alles käesoleval õppeaastal. Vähe oleme koos töötanud temaga, vähe teame ütelda tema kohta. On üsna vaikne, töötab palju, kuid nagu näha tekitab õppimine raskusi. Tulevikukavatsustest midagi ei tea.

Oskar G. — valge, sasispäine hääsüdamik poiss. Kuigi aastailt alles 20 ümber, on kogutud küllalt vanamehelikku elutarkust. Õppetöös keskmine, on huvitatud muusikast. Edaspidi kavatab teisi õpetada, aga mitte koolis, vaid kaitseväes.

Helga J. — väike, vallatu, veidi lapselik, spordihuviline õpilane. Tütarlaps, kel alati palju rabelemist ja tegemist nii koolis, olles abiturientide juhatause liige, kui ka väljaspool kooli. Iseloomult veidi jonnakas ja uhke, aga siiski sõbralik kaaslane.

Marta K. — teist korda klassivanem; on asju ajanud üsna hästi. Teinekord ähvardab kõigi peale käega lüüa ja ametigi maha panna, kuid see on vaid mõõdaminev tuju. Varsti on ta jälle oma kohustuste juures tagasi. Ta on ruugejuukseline, sinisilmaline, keskmise kasvuga tütarlaps; meie kooli astus 1927. a. sügisel. Tuleviku unistus — kehakasvatuse instituut.

Anny K. — üsna tumedajuukseline, vesihallide silmadega, lühedavõitu tütarlaps. Teda nähtavasti ei huvita enam ei kool, ei õppimine. Kunagi ta õppinud ei ole, kuid läbi vedada oskab ennast ikka ja nii osavasti, et sellest õpetajad aru ei saa. Tulevikus kavatab majapidamise juhiks hakata.

Elfriede K. — väikesevõitu kõhn tütarlaps, määratu juukse värviga: otsa peal salguke heledaid, üldiselt tumedad juuksed, rohekate silmadega. Ka temal on püüdu edasi, kuid sageli põrkab kokku raskustega, sest nagu ikka tütarlapsed, nii ka tema ei saa hästi hakkama matemaatiliste ainetega. Oma vanusega võrreldes on veel lapseline. Tema tulevikuunistusi ei tea.

Armilde K. — miss Vb, elavaloomuline, mitte minutitki paigal püsida tahtev, alati naerev brünett-

tütarlaps. Koolitöös keskmine, õpilaskonna tegevusest osa ei võtnud, elas rohkem kinole ja teatrile.

Antonina K. — Va klassi pikem, noorem ja peenem tütarlaps; silmad ja juuksed pruunid, ise aga täis noorust ja lapselikkust. Armastab tundides sageli vahele hüüda, kuid seda enda noorusest, mitte soovist tundi segada. Ta tahab olla hää, aga alati ei saa, sest seda elu-eliksiiri on liiga palju. Meile tuli teise klassi. Eriti huvitab teda sport, ta kavatab edasi õppida — kehakasvatust.

Hilda K. — astus meie kooli alles möödunud õppeaastal. Pisike tumedapäine, pruunide säravate silmadega tütarlaps. Ta on luuletaja hingelaadiga, ka ise katsetab sel alal ja mõni tema lauludest on ilmunud „Iloli“ veergudel. On enam omasugune, teistele vast arusaamatu ta hing. Tema tulevikukavatsustest ei tea enam, kui ei kavatses võimalust mõõda edasi õppida keelte alal.

Linda K. — hääsüdamik, pehmeloomuline vaikne tütarlaps; parimaid laululinde kogu IX lennus.

Erika ja Maara K. — õeste paar, väikesed, väga sarnased, teine-teisest raskesti eraldatavad tütarlapsed. Kuna ühtki erilist tunnusmärki kumbki ei oma, näevad õpetajad tihtiigi tagajärjetut vaeva, et selgitada kumb Erika, kumb Maara. Pisut naiivsed, kaunis elavaloomulised, keskmisel tasemel püsivad õpilased.

Lõppklasside juhatajad.

Koorijuht.

I Entson.

E. Krahn.

O. Eemois.

Marta K. — oli omal ajal esimene õppetöös, nüüd vist aga tantsus. Unistavaloomuline, kirjanduslike kalduvustega, elurõõmus ja hääsüdamik tütarlaps.

Ernst K. — maakeelt rääkiv, rekorditest unistav, kinnise iseloomuga, veidi tagasihoidlik lokispäine poeglaps. Tegeleb peamiselt spordiga, olles aktiivseks korraldajaks, muudel aladel aga passiivne. Õppimises keskmine; muist harrastusist eelistab kodukoha keelemurret.

Hermann K. — pisut vallatu poiss. Iseloomult heasüdamik, kuid ennasthindav. Õppetööst eriti ei hooli, rohkem tegeleb lemmikaladel. Katsus kord õnne ka ringijuhataja ametiga, millest ühekuulise tegevuse järele loobus, sest oleval liiga vähe aega.

Hilja L. — sinisilmaline blond-tütarlaps, on tublimaid ja korralikumaid abituriente. Unistusist ei näi suurt hoolivat, meelsamini viibib reaalilmas. Pea kõigil aladel omab väljapaistvaid teadmisi ja võimeid. Eriaineis võib edukalt õpetada üliõpilasi, emakeeles märkab nii õpilaste kui ka õpetajate keelelisi komistusi. Andumusega teotseb õpilaspere ettevõtteis, osutades erilist vilumust laekurina. Alati rahulik ja sakaalukas

Erich L. — pikk, sihvakas, blond, lokkis juustega ja sinisilmadega poiss, kelle peale nii mõnigi tütarlaps heameelega vaatab. On alati tõsine, kuid kui teised algavad oma „naeru“, aitab ka tema kaasa

ja siis ei jää neist sugugi maha. Õpilas-isetegevusest võtab osa üsna energiliselt. Kevadel astub kaitsevähke suundaega teenima ja tahabki hiljem saada kaitseväge juhiks.

Voldemar L. — pikk, sihvakas poiss, tumedate juuste ja sügavate silmadega. Ta on vähe lohakas, kuid seda tuleb liiga sageli ette üldse poiste seas neis aastais. Naerab sama „naeru“, mis teisedki poisid, heidab pilku siia ja sinna tütarlastele. Koolitööd kaitseb ikka üsna korralikult teha. Harrastab muusikat (on trummilööja kooliorkestris), võtab osa õpilas-isetegevusest kaunis aktiivselt, sageli armastab naljatleda. Tulevikus kavatses kaitseväge juhiks hakata.

Verner L. — pikakasuline, blond ja hääsüdamlik poiss. Vb klassi au ja uhkus, hää õppija, eriti matemaatikas, millega ka edaspidi kavatses tegeleda. Võtab osa ka õpilasettevõttest ja on üldse korralikumaid õpilasi.

Erich L. — „Nännule“ täieline vastand, väikeskasuline, musta pääga, lõbusaloomuline koolipoiss. Õppimises keskmine, selle asemel töötab aga käiseliidus ja peab klassis korda, olles kauemat aega klassivanemaks.

Liine L. — juba silmist ilmneb vaimustus. Lõug on võrdlemisi tugev, mis näitab teatud jonnakust ja kindlust ettevõtetud algatuse läbiviimiseks. Energiline nais- ja karskusliikumise kaitaja. Juba noorelt on ta ülepää uppunud üldistesse ilmakorda parandavasse liikumistesse, mis ennustab siiski midagi kurba ja lõpliku pettumust, sest nagu paistab, unustab ta enese huvid täiesti. Sageli aga näib, et kogu sellel energilisel tegevusel on teatud tagamõte, teatud omakasus.

Venda M. — tütarlapse nimega poiss, heledate juuste ja sinihallide silmadega, mille ees kannab prille. Inimene, kellel on energiat teotsemiseks. Juba esimesest klassist alates võtab õpilas-isetegevusest osa, isegi teotseb väljaspool kooli organisatsioonides. Tuleviku unistuseks on arvatavasti viiul ja seltskondlik tegevus.

Elfriede M. — kõhn, pikakasuline, õieti kõige pikem Vb klassi naisõpilasest. Erineb teistest niivälisuselt kui ka iseloomult, teotseb omaette ja on oma aastate kohta võrdlemisi naiivne tüdruk. Õppetöös korralik, õpilaselust ja tööst eemalehoiduv.

Eugenie N. — keskmist kasvu, hästi arenenud, hääsüdamlik, nagu gaid peab olema, tütarlaps. On üks neist õpilasist, kellega kogu klassi õpilas-pere hästi läbi saab, alati rõõmus, südamlik ja aitamismalms. Töötab kaasa rohkem tegevusele väljaspool kooli kui koolis, eriti agaralt toetab gaidlust.

Hilda N. — isesugune tüüp. Ah, kuidas ta närveerib enne vastamist, päris haletsemisväärset. Sageli ajab segi vastates, kuigi ise kõike oskab. Meile tuli kolmandasse klassi, siit alates käime ühist rada; kuhu aga kevadel siirdub, ei tea. Ka temal on sinakashallid silmad ja juuksed tumedad blondi jaoks.

Helmi O. — lõbus, ainult tantsida armastav, tantsule elav blond, keskmist kasvu, elavaloomuline tütarlaps. Tantsib igal võimalikul ja võimatul juhul, oleks vist elanud rohkem tantsule kui õppetööle. Õppimiselt siiski rahuldav, vahest isegi keskmist taset ületav õpilane.

Truuta O. — on tumedajuukseline ja -silmaline. Kasvult väikesevõitu, kuid vaim seevastu suur ja avar. Tal on suured kirjanduslikud huvid ja kalduvusigi. On aitajaks ja toetajaks paljudele. Nii mõnigi peab tänama just teda, et on nii kaugele jõudnud ja veel edasi jõuabki. On õrnatundeline, aga mitte alati. Tema eesmärgiks on saada usuteadla-

seks. Õpilas-isetegevusest võtab ka osa olles mõne ringi juhatuses ja ajakirja toimetuses.

Elfriede P. — kehaliselt arenenud, tumedate lokkis juustega ja sinisilmadega tütarlaps. Ta on hää, tahab läbi saada hästi kõikidega, ka oma vaenlastega (neid on ju kõigil olemas). Oma kohustusi võtab tõsiselt, püüdes neid alati korralikult täita. Mis ta peale kooli lõpetamist teha kavatses, ei tea.

Alma P. — keskmist kasvu, šatään-tütarlaps. Paistab silma sellega, et on äge naiste üheõigusluse vastane, leides, et mees peab siiski astme võrra kõrgemal seisma kui naine. Üldiselt veidi uhke, elavaloomuline, keskmiselt õppiv koolilaps.

Elsa P. — blond, sinisilmne, kahe pika patsiga musikaalne tütarlaps. Ühist teed rändame esimesest klassist alates. Alul oli tagasihoidlikum, kuid nüüd on üsna aktiivne. On õpilasorganisatsioones mitmel pool juhatustes. Üsna õrnatundeline nagu tütarlaps kunagi. Tuleviku kohta ei tea midagi ütelda, kas pühendab end muusikale või mõnele muule alale.

Oskar P. — tumedate juuste ja keskmise kasvuge poiss. Õpime ühises klassis esimesest õppeaastast alates. Klassis pole eriti silmatorkav milleski, on keskpärane õpilane. Teinekord tekib ka arusaamatusi, kuid need pole tingitud temast. Huvitab teda vist sport. Mis ta aga tulevikus kavatses teha, kuhu tul teda kord kannab, selle kohta on raske midagi ütelda.

Silvia R. — suur spordiharrastaja, eriti pallimäng huvitab teda. On šatään, tarvitab teinekord üteltusi, mis mõllematult tulevad, kuid see on ju iseteadev noorus; kergesti ei tohi ju alistuda. Oma sõpradega saab väga hästi läbi, teatud mõjuga avaldab teistesse. Tulevane majandusteadlane.

Anita R. — väike, eestitüüpi, veidi jonnakas ja uhke tütarlaps. Kõigiti korralik ja eeskujulik õpilane, õppetöös keskmisel tasemel seisab, nagu üks tütarlaps peab olema.

Juhan S. — tuli meile teise klassi, oli siis veel pisike poiss, kuid nüüd on kasvanud üsna pikaks. Silmad sinised, juuksed vähe tumedamad kui blondil, armastab õpetajaid järele aimata, ja sellest tema isemoodi kõnnakk. Samuti tema naer on laenatud kuskilt, kuid ise on arenanud seda edasi. Müts on alati teisel kõrval, täis nõelutud auke. Muidu üsna kena poiss. Koolilõpetamise järele astub ülikooli juurat õppima.

Liidia S. — iseloomult elav, veidi koketeeriv, tantsida armastav blond tütarlaps. Õppimises keskmine, eriti silma ei paista. On harilik keskkoolilõpilase tüüp.

Roderich S. — ainuke niisuguse nimega kogu koolis, nagu keegi õpetajaist tähendas. Meile tuli kolmandasse klassi. On lühike, tisedavõitu, šatään, lokkis juuste ja vesihallide silmadega poiss. On vähe kohmakas; huvitatud matemaatikast ja füüsikast. On teine vähe vanamehelinegi. Koolilõpetamise järele astub tegelikku kaitsevähke, hiljem kavatses edasi õppida elektrotehnikat.

Valentine (Vally) S. — vaikne väikene tumedajuukseline, pruunide silmadega tütarlaps. On üks neist vähestest, kellel on pikad juuksed, mida kahes palmikus seljal kannab. Kogu viis aastat on selles koolis olnud, olles alati tagasihoidlik. On praegugi veel lapselik ja vaikne. — Sügisel astub ülikooli rohuteadust õppima.

Adeele S. — iseloomult rõõmus, elav, enesest lugupidav, korralik tütarlaps. Õpilane, kellest ükski peotoimkond mõõda ei pääsenud, sest ta oli ju pea-aegu ainukene laululind, kes esines koolipidudel ja ettekandeõhtuil.

Hilja S. — kasvult pole just pikk, mitte aga ka lühikene, šatään, silmad rohekad, segatud sinihal-

liga. Hoolikas ja edasipüüdja alati; teeb tihti nalja, nii et kõik naerma pahvatavad. Ta on võõrsõnade vastane, ütleb: „Tarvitage eesti keelt, siis saate ise ka aru, mida räägite!“

Loreida S — šatään, keskmise kasvuga tütarlaps. Kolmandast klassist alates meie koolis. On huvitatud muusikast ja vast veel mõnest muustki. Närveerib samuti kui tema pinginaaber, kuid siiski vähemal määral. Head tahtmist on tal palju, ta püüab ja püüab, kuid vahel tuleb ka pettumusi. Kevadel peale kooli lõpetamist astub vististi tegelikku ellu.

Erna S. — väikene, andekas, arukas tütarlaps. Tal on sinised targad silmad. Koolitöö talle mingisugust vaeva ei sünnita, kuigi teda enam huvitavad keeled, ei jää ta ka matemaatilistes ainetes maha teistest. On esimisi õpilasi klassis, ja seda on olnud kogu kooliaja kestel. Arvan, et kavatseb edasi õppida keelte alal. Koos õpime esimesest klassist alates. Õpilas-isetegevusest võtab ka osa, olles koolikooperatiivis kassapidajaks.

Artur T. — sirgelt, juuksed püsti, pea kuklas liikuv poiss. Juba välimusest võib aimata, et tegemist tähtsa suurusega. Ja nii ongi, sest ta on Õpilaskonna suurimad mehi, mitte küll jõu, vaid võimu poolest. Üldiselt on tegevamaid, aga ka uhkemaid poisse koolis. Teotseb mitte ükski oma koolis, vaid ka väljaspool, olles seega kogu Kommertsgümni., eriti aga Vb klassi au ja uhkus.

Õie T. — ühist rännakut algasime kolmandast klassist alates. Šatään, sinihallide silmadega, kasvult vähem keskmisest. Tihti tuleb tal arusaamatusi õpetajatega, sest energiat on inimesel palju, kuskile peab seda ikka panema. On häämeel, kui saab mõne teise kulul nalja heita, teinekord pahagi ja sageli langeb talle ohvriks mõni kaaslasist, kes teeb seda, mis tema soovib, uskudes, et see on häa. Tuleviku unistustest midagi ei tea.

Osvald U. — tulevane kaitseväge juht. Koos õpime esimesest klassist alates. On praegu umbes sama, mis oli alguses. Tumedad juuksed, pruunid silmad, need mõndagi on kõitnud. Tahab olla täiskasvanud mees, oskab elu vaadata ja hinnata, kuigi vahel eksimusi tuleb. Kõige muu seas harrastab ka muusikat. Naerus aga ei jää maha Juhanist.

Helmi V. — vaikne, pehmeloomuline headsüdamlik kaaslane, alati naeratav ja sõbralik. Koolis õpib korralikult, ringide tööst seisab aga kaugel.

Harald V. — tütarlapse hingelaadiga poiss; poistest noorem Va klassis. On blond, heledate silmadega, peast eemale ulatuvate kõrvedega, pikk ja sihvakas poiss. Armastab ikka tütarlaste seas olla, on isegi tütarlaste kalduvustega. Hingki temal nii abras. Praegu ärijuht koolikooperatiivis ja edaspidi kavatseb teotseda ka ärilisel alal.

Matkamuljeid teel Lõuna-Eestisse.

Tartu—Petseri—Võru.

Päevad enne ekskursiooni venisid nagu rakked härjad adra ees. Oodati — mil saab näha meil rahvusliku omapära keskust, setude „päälinna“ — Petserit? Või me kodumaa maastiku kõrguse viimast tippsaavutist — Haanja munamäge? Jne. jne. Siiski mõned kõhklesid nagu aeglaselt liikuma hakkav tuulik: „Tiis mis tääs, kas lääs või jääs?“ Kuid, mil päevad enam startimispaika sammusid, kadusid osa „kõhklejategi“ muresid. Valiti igasugu toimkonnad; näit. päeviku kirjutamise, korteri-, majandus- jne. — Kõik need rääkisid ise enese eest, et sõit läheb taevaminemispüha hommikul lahti.

Ent vana jumalgi oli hoolitsenud meie eest. Päike paisits sinetavas hommikvõlvisikus nagu hõbejuukseline neiu, kes ootab kuivalgel oma kallimat. Silerdavad kiired pildusid oma värvidevahelduvat valgust ning tuulehoog paitaski noorte matkahuviliste näokesi. Pool 8 algas sõit Taaralinnast — Petserisse. Enne aga igasugu askeldusi: teha komplimente, et inimesi tuleks kaasa, sest kui minna, siis minna juba in corpore. Et aga inimest kaasa tõmmata, tuli seletada kogu marsruudi ajalugu ja olemasolu. Õnneks oli me klassijuhatajal kaasas „koguteos“ „Turistkagu-Eestis“! Ning klassijuhataja usaldades oma mälu ning tsiteerides Lõuna-Eesti ajalugu mõnele õpilaselegi sai vastuseks noorhännalt või daamilt eitise. Nende lakooniline ütetus oli see: „Nüüd on meil kõik kuulnud ja nähtud — pole tarvis minnagi.“ Kuid olugi et mõne kaasvõitleja suhtes kaasakutsumine hütidjaks hääleks kõrves jäi — ei heidutanud too nali meid sugugi. Kvoorum oli koos ning 2 õpetajat pluss 20 kaasvõitlejat siirdusime autosse ja algasime teekonda mõne arvates „Eesti-Sveitsi“, kuid mõnegi — „Kolgateale“!

Sõites Tartust, Võru kiviteed välja, seisavad meil auvahtidena kummalgi pool maanteed asunikkuude vaigust lõhnavad elamud.

Esimene koht, mis maateaduslikult huvi pakub, on Aardla-Reola ürgorg. Istudes autos ja nautides siinkohal seda looduse ilu, saame temast pildi nagu

hõbeläikelisest siidpaelast, mis asetatud värvilisse loodusekarpi, sest orgu läbiv Reola jõgi teeb ümbritsevat maastikku küllalt suurepäraseks. Siinkohal lõövad lahti ka laulumehed oma viimased trumbid — „Mu isamaa armas“ ei tahagi lõppeda. Sõit edasi ikka lõuna poole. Mäest üles, teisest alla lendab me mootor-hobune aina põristavalt. Ümber kahelpool teed metsasalud, kus kased häbelikult oma rohetavate lehtedega peidetud okaspuude keskele. Selle alt lookleb ojakene või rahu puhkav tiik, mis asetatud rohelisse vaipa ning vaip dekoreeritud kord mustendavate lappidega, kord pruunikate sõõtidega — kõik see laseb ainult üht sõnastada: „Ilus oled isamaa!“

Esimene peatus oli meil Põlvas. Vaatamisväärilist huvi pakub eriti selle läheduses olev Roosma lavamaa ning sinna asetatud kohisev veskikosk, lastes oletada nagu viibiksime Niagara või Imatra juures. Käies Põlva kirikus, vaadeldes vabadussõjlaste mälestussammast, haridusseltsi kodu jne., tegime peagi minekut. Kuid paaril ekskursandil olid liiga suured rahakotid ning selle tagajärjeks oli õnnetus: Põlva pagarid osteti saiadest ja kookidest tühjaks. Ning mõni kaasvõitleja, kes kandis oma toidukompsu väikese näpu otsas, hädaldas, et nüüd võib kas või nälga surra. Kui Võrus ei saa moona, siis setudelt pole ammugi loota. Vaadeldud Põlva, läks suund edasi Himmaste-Taevaskojale. Teekonnal midagi erilist ei silmanud, välja arvatud ehk karielajate hoolitsemist oma kõhuhuvide eest. Kuid meeleolu oli kõigil ülev ning kaks meeskaasvõitlejat tumedais rõivais, kes positsiooni olid võtnud auto „perra“ (oleme Võrumaal, peame ka mõnd võru sõna tarvitama) ehk kirjakeeli „auto loozesse“. Kohe anti neile kaasvõitlejate esimesed tervitusmüksud — neid nimetati „tolmuimejateks“. Kuna Tartus niisugused riistapuud maksavad 150 krooni, otsustati teha nendega ameerika oksjoni; kuid tänu taevale vahelduv maastik kiskus noorte huvid teisale ja otsus jäi teostamata. (Järgneb.)

T. E. K. Õpilaskonnamate koondis.

1927. a., mil Tartu Koolinoorsoo Keskkliidu tegevus lõpetati, tekkis keskkoolide õpilaskondade-vahelise ühise töö juhtimises ja organiseerimises seisak. Oli ju Koolinoorsoo Liit see, kes enese ümber koondas kohalikkude keskkoolide õpilaskonnad, andes sellega noortele enesetele võimaluse juhtida oma ise-tegevuslikku liikumist vajalikus suuniluses. Nime-tatud org-i sulgemise järele tekkis asemele ainult tühjus, ning iga õpilaskond teoties ainult oma kooli piires üksikute isetegevusrühmitluste — ringide kaudu. Võib öelda, et siingi oli märgata teatud tööloidust ja tahte puudumist, mida küll suurelt osalt tuleb kirjutada noorte eneste poolt moodustatud juhtiva keskorgani puudumise arvele.

Nii mõõdus mõni aasta Isetegevus sammus igas koolis languse tähe all. Tundes vastava keskkorralduse vajadust, kuisis T. Noorsoo Karskusorg. Keskkorraldus 1929. a. sügisel kokku õpilaskondade-vahelise klasside-esindajate koosoleku, kus selgitati tolleaegset olukorda ja rohkearvulise õpilaspere isetegevuse ummikut, ning lõpuks tunnustati õpilaskondade-vahelise keskkorralduse loomine paratamatult tarvilikuks. Põhikirja väljatöötamiseks valiti vastav komisjon, ning esialgse keskkorraldusena moodustati õpilaskondade esindajate-vaheline komitee.

Põhikiri välja töötatud, esitati see vahepeäl ellukutsutud T. E. K. Direktorite kogule paranduste tegemiseks ja kinnitamiseks. Millegi pärast viibis aga põhikirja kinnitamine, nii et nimetatud õppeaastal enam põhikirja alusel töötavat keskorganit ei saadud ellu kutsuda.

Järgmise, s. o. käesoleva õppeaasta alguseks jõudis põhikiri Direktorite Kogult tagasi, ja keskkoolide-vaheline keskorgan *Õpilaskonnamate koondis* asus tööle. Alul täiendas nimetatud k.-org. oma põhikirja ja alles hiljem siirdus töökava teostamisele.

Selgituseks koondise ja tema ülesannete kohta siin järgmised väljavõtted põhikirjast:

„Tartu Eesti Keskkoolide Õpilaskonna-vanemate Koondise eesmärk ja ülesanded on: kooskõlastada Tartu Eesti Keskkoolide Õpilaskondade tegevust, korraldada ühiseid ettevõtteid; informeerida ühe õpilaskonna püüdeid ja üritusi teistes õpilaskondades; lahendada kokkupõrkeid ja arusaamatusi õpilaskondade vahel; aidata kaasa õpilaskondade ühtlaste positiivsete traditsioonide kujundamisele ja arendamisele jne.“

„Kõik Tartu Eesti keskkoolide-vahelised koondised, nagu: sportlaste jne. alluvad õpilask. vanemate Koondisele.“

„Koondise asukoht on selle kooli juures, kust on valitud tema juhataja“ (juhataja valitakse iga õppeaasta alul).

„Koondisel on oma kassa, sissetuleku moodustavad koolide ühesuurused liikmemaksud ja oma ettevõtteist saadud tulud.“

Koondis korraldas esiteks *Ungari-õhtu* T. T. G. ruumides. Seal esines prof. Csekey kõnega Ungari

Õpilaskonnam. koondis 1930/31. õ-a.

üldisest arengust ja õpet. H. Jänes — ungari kirjandusest. Õhtu oli kõigiti meeleolurikas, säilitades tunde noorte ühisest hõimutunde harrastusest.

Teiseks korraldati koondise algatusel keskkoolide kunsti- ja kirjanduseõhtu, kus esitati parimaid töid noorte käesoleva-aasta loomingu kirjanduse, muusika ja laulu alalt. Kunstinäitusele olid välja pandud õnnestunud maalid ja joonised, mis valmistatud T. P. R. G-i, T. K. G-i ja T. T. G-i õpilaste poolt. Õhtu m. tmekeisus ja vaheldusrikkus tõmbas enesele ka kohaliku ajakirjanduse tähelepanu. Üldiselt võib öelda, et ajakirjanduse seni väga häätahlikult on suhtunud Koondisse ja selle tegevusse.

Käesolev õppeaasta on lõpul, lõpul seega ka koondise tegevus. Ehkki selleaastane tegevus oli suurelt osalt „kansleililine“, ei saa siiski seda asjata lüüa, kuna edaspidiseks tööks tuli määrata sihtjooni ja luua vastavaid juhendeid. Järgmised aastad toovad kindlasti enam teotsemist, vast siis selgub ka rohkem tema kui keskorgani tähtsus.

Tänapäeva ajakirjandus.

Ajakirjandusel on meie kultuurilises elus tähtis ülesanne: ta peab rahuldama rahva vaimlisi nõudeid ja andma informatsiooni nii kodu- kui ka välismaa sündmustest. Kuna paljudele kodanikkudele on ajaleht ainsaks lektüüriks, siis peaksid tänapäeva ajalehed olema sisult õige mitmekesised, sisaldades päevasündmuste kõrval rohkesti ka teaduslikke ja ilukirjanduslikke töid.

Eesti ajakirjandus, mis teinud viimasel aastakümnel suuri edusamme, sisaldab eneses veel palju puudusi. Suurem osa ajalehti antakse

meil välja ärilistel põhjustel. Et ajaleht rohkem tulu tooks, selleks katsutakse lugejaid ligi meelitada mitmesuguste pornograafiliste juttudega, mis rahva meeli köditavad, ja kõmu äratavate sündmustega, mis tihti valeks osutuvad. Meil ilmub terve rida ajalehti, mis otse kubisevad kõmuse ja sensatsioonist ning pornograafilistest armastusjutukestest. On's niisuguste „tänavalehtede“ väljaandmine lubatav? Teame, et ajakirjandus on suurel määral ka rahva, eriti aga noorsoo kasvataja. Meie „uulitsalehed“ aga mürgitavad rahva hinge ja viivad noorsoo eksiteele.

Isegi meie suuremad ja soliidsemad päevalehed kipuvad kõmu ja sentsatsiooni harrastama. Juhtub kuskil mõni õnnetus, vargus või kuritegu, siis kirjutatakse sellest lehekülgede kaupa, puhudes asja palju suuremaks kui ta tõepoolest on. Tähtsamatest välismaa sündmustest kirjutatakse aga hoopis vähe, tihti riivatakse ainult mõne reaga. Ka mõned tähtsamad kodumaa sündmused jäävad meie ajalehtedel kahesilma vahele. Iseäranis vähe avaldatakse informatsiooni ja artikleid vaimuilma sündmuste ning küsimuste kohta. Välismaa kirjandusest ilmub ainult harva mõni arvustis või artikkel. Ka kodumaa kirjandusest kirjutatakse vähe. Mõned ajalehed avaldavad isegi vaenulikkust meie kultuurielu kandjate kirjanikkude vastu. Ajalehtede joone all avaldatakse enamasti välismaa kirjanikkude seiklus- või armastusromaane, kuna harva leidub tähtsamaid ja sisukaid teoseid ainult mõnes ajalehes.

Eesti ajakirjandus jaguneb kahte suurde ossa: erakondlikud ja erapooletud ajalehed. Esimesed on kujunenud nende taga seisvate erakondade tegevuse ja propaganda vahendeiks. Need ajalehed valgustavad tähtsamaid sündmusi ainult oma vaatenurga järele. Lugeses ühel päeval läbi mitu erakondlikku ajalehte, saame

neist tähtsamate sündmuste kohta igähest ise pildi. Iseäranis põhjalik lahkumine on poliitiliste sündmuste kirjeldamisel. Riigikogu koosolekuist antakse rahvale niisugune pilt, et ainult sama lehe taga seisv erakond võitleb rahvaesinduses tõsiselt rahva huvide eest. Sõimatakse aga vastasrinna mehi, kuna oma mehi kiidetakse ja ülistatakse. Mõned ajalehed teevad isegi jämedat demagoogiat. Erapooletud ajalehed valgustavad sündmusi erapooletult ja kainelt, seistes kogu rahva huvide eest valvel. Kahjuks on meil aga neid ajalehti vähe ja mitmedki neist vähestest on hakanud ujuma erakondade sõiduvees.

Meie ajakirjandus, tähtis kultuurisammas ja rahva kasvataja, peaks enam kainenema ja asjalikuma tooni võtma. Jäägu ära rahva hinge mürgitavad jutukesed ja kõmu ning sentsatsioon! Vähem ruumi õnnetustele ja kuritöödele! Rohkem ridu vaimuilma sündmuste ja küsimuste kohta! Joonealused sisaldagu väärtuslikke välismaa või kodumaa kirjanikkude töid, romaane, novelle ja isegi luuletisi. Suurt tähelepanu välismaa kirjandusele ja teadusele ning poliitilistele sündmustele. Lõpuks kadugu ajalehtedest poliitiliselt tesiti mõtlejate materdamine.

M. Park.

Elame, näeme jälle.

Kahtlemata ilusaim kõigist on koolipoisi elu, kui ainult seda nii tüütavat õppimist poleks. Pea eranditult, igale korralikule õppurile on õppimine lihtsalt surmaks, iseäranis kevadel, mil looduses algav vabadus ka meidki sinna kutsub. Nurka raamatud ja ühes ajaga vabadusse, eks sügiseni aega küll — eksamiteni! Elame, näeme. Ja mis viga istudagi paar aastat samas klassis, oleme ju koolipoisid, eks siis naudime rohkem seda ilusat aega, sest „kooliaeg ei tule iial tagasi...“ Miks mitte kursust korrata, kordamine on ju iseenesest ilus, ja mis ilus, seda tahetakse alati. Niisiis kordame. Kordame seni, kuni enam midagi korrata ei jää, siis vaid vastu elule, — ilus on elada kui oled prii ja vaba, vaba ja prii! Meelitavaim on elu kevadel, nüüd võib laulda ja luuletada isegi idioot. Laulame ka meie. Laulsime kogu talve, aga teeme seda veelgi hoogsamalt kevadel. Ega te ometi arva, et oleme idioodid? Oh ei! Oleme päris ideaalsed koolipoisid, kelle lipukirjaks „aega küll!“ Ja seda meil tõesti on. Kas või näiteks hilinemisel. On harilik nähe, et täpsust ei sallita. Aega küll! Hilineme tihti tundide, päevade, kuude ja aastate võrra. Mõnikord leiame endid hilinenud olevat isegi aastakümnetes. Parata pole midagi, võimsam inimesest on ikkagi saatuse. Ehk milleks see tüüfav rabelemine? Aega elada, aega surra, ainult surm enamikult ei hiline, ta pole koolipoiss.

Hoopis räbalam on asi lauluga, ainue, milles ei hilinefa. Laul fikub alati esile just sääl, kus ta kõige rohkem keelatud. Ei kannatafa, et funnis proovime hääl. Kuuldub sageli: „Kui kallist kodust läksin“, millele peagi võib järgneda samal viisil, ainult kurvemalt: „Kui kallist koolist läksin...“

Laulame nii ema- kui ka võõrkeeles. Oleme haritlased, kultuurikandjad. Kui laulame saksa keele funnis, jäävad tahaplaanile Goethe ja Schiller kõige oma surematute teostega, kõlab ainult: „Bruder trink einmal...!“

Vaimliselt seisame kõrgel tasemel. Oleme jõudnud, sellesse perioodi, mil ollakse elus kõige targem, hiljem algab tee rumalusele, paigalseismist ei ole.

Üldiselt õppimine on sport. Peab oskama võtteid, kui tahetakse saada lahti nimest — koolipoiss. Tõepoolest ongi võrratult rumal olla lihtsalt koolipoiss, tühipaljas koolipoiss, ei muud midagi. Mis rumal, see meeldib. Samuti meeldib meile olla koolipoiss, sest selle elu on kullane.

Võtame koolist, mis võtta suudame, ja läheme laiali kõigi murede ning rõõmudega.

Elame, näeme jälle!

Hetmann.

Õpilased, tehke kaastööd ja levitage „ILOLIT“!

Mälestisi ekskursioonist Põhjarannikule.

Eellugu.

Otsustasime sõitu sooritada veoautol.

Varakult enne sõidu algust kogusime määratud kohale, kust pidime väljuma kell 7 hommikul Põhjaranniku suunas. Helkjad päikesekiired tervitasid rõõmsasti varaseid sõitjaid, ning kokkutulnud ekskursante valdas rõõmus meeleolu. Ainukesed asjaolud, mis meid takistasid sõitmast, olid juhtide-õpetajate puudumine, ning samuti polnud sõidukit ennast kuskil näha.

Tähtsamad isikud harrastavad „akadeemilist veerandit“; muuseas ei jätnud seda kasutamata meie juhidki. Nende saabudes oli ka veoauto otsekui maa seest välja kerkinud, ning paistis nüüd üsna selgesti lähema tänavanurga juures. Liikusime siis sõiduki juurde, olgugi et sõidukilt sama palju maad meieni oli, ja ta väga hästi oleks võinud meie juurde tulla.

Kui tuli autosse mahutamise, siis kerkis igapähe paarju küsimus: kuidas suudab see tikukarp ära mahutada 29 inimest? Siiski mahutati meid kuidagiviisi ära, olgugi et olime sääl kõvasti üksteise küljes kinni, igapähel mõnikümme ruutsentimeetrit istumis- või seisispinda.

Sõit algab

Mele pärast võidi alata sõitu. Juba kuulduski mootori põrin, ning sõiduk hakkas liikuma. Juba natukese aja pärast tundsimet, et on muutunud lahendamaks see elu sääl sõidukis. Keegi tähendas üsna asjalikult, et auto raputavat meid tühjemaks. Midagi tähelepanuväärivat ei juhtunud kuni Mustveeni. Sääl juhtus niipalju erakorralist, et peatasime auto ja läksime alevit „kaema“. Meie kukkusime ühte „täinajasse“ (teemajja) einetama.

Muu hulgas jutuajamisel selgus meile seniteadmata asjaolu: nimelt ei sallivat Mustvee poisid sugugi Jurjevi poisse ja kui haisu ninna saavad, et siis hääd lugu ei olevat. Ranna ääres tahtsid kalurid meile tooreid kalu „kaela määrada“. Peatusaeg oli läbi.

Ikka edasi!

Kiiresti jätkasime sõitu, läbides väikeste peatustega Lohusuu ja Iisaku, tehes suurema peatuse Jõhvis.

Sääl läksime otsima kõigepealt söögisaali, kus saaks kinnitada täielikumalt keha. Suure tuhinaga tormasime aga mööda asutisest, mille sildil ilutses „Söögisaal“. Seda märkasime alles siis, kui tagasi pöörasime teelt. Sinna vajasime siis kõik sisse. Igaüks löi oma kraami lagedale, ning pea igaüks tellis midagi. Ära minnes selgus huvitavaid asju, millest nimetan vaid kokkuhoiumõttes ühe — mõne „nina“ käest võeti tee klaasist 8 snt., teise käest 5 senti.

Veel jäi meile meelde Jõhvist, et sääl kohutavalt palju jalgrattaid oli. See asjaolu andis meile omakorda põhjust imestamiseks. Ela 4 aastat Tartus ja ei näe nii palju kui 1—2 tunniga Jõhvis.

Jõhvi on endale soetanud koguni 2 raudteejaama: üks on alevisakste jaoks, teine on 3 kilomeetrit alevist eemal, ning vaevalt säält keegi sõitma läheb.

Üldiselt on Jõhvi korralik alev, ainult „alevisakste“ raudteejaama einelauas näidatakse arvamisel olevat, et eesti sent on 2 korda odavam kui vana mark. Vist küll sellepärast maksab seal, sai 10 snt, limonad 20 snt. jne. Samasuguse hurraaga, nagu tulime Jõhvi, sealt me ka lahkusime.

Pankrannik.

Käisime ka Kohtla põlevkivivabrikut vaatamas. Siis sõitsime juba pankranniku poole, ning tervitasime sinevatat merd, mis juba kaugelt paistma hakkas. Oli ka pealelõunane aeg, mil päike juba hakkas vajuma lahe poole. Jätsime auto üles „ankru sse“, ning laskusime alla orgu. Oli järsk, murruline kallias. All orus, sääl näis

IV kl. ekskursandid Narva jõe kaldal.
(Keskül linnapea hr. Luts).

pesitsevat otsegu uus ilm. Paistis roheline mets ja väike rohuriba, ning kollane, kividega ülekälvatud rannikujoon. Kuuldus mere häälsus — kohin, mis ühes merelainete vahu ja ürgjõulisusega tungisid inimhinge sügavasse soppidesse, äratades seal elusse kustunud, linnaelus soikunud tundeid ja mõtteid.

Lakkamatult täitsid need tunded meie rindu, — lakkamatult kohas meri, lainevood sõudsid lakkamatult kaldale — need tunded ja mõtted kihutasid meid edasi piki mereranda. Eemal valendasid sulamata hiigla lumehanged meres otsegu jäämäed. Need meelitasid ligemale.

Toredat pilti pakkus kitsas jõgi, mis järsuüti paekaldalt langes alla ilusas kaares, ning lõpmatut huvi ja erust pakkus ronida üles sinna, kuhu kukkus jõgi, langedes alla pankrannikult. Säälne veeaur tungis ühes õhuga kopsudesse ja pani need töösse — hingamine muutus kiiremaks ja südamed põksusid rinnus.

Toila ja Oru.

Veoautol liikusime edasi Toila suunas. Toilas katkusime saada öökorterit seltsimajja, kuid asjata. Küll aga lubati sealtpoolt imelahkesti korraldada prii tantsu

õhtu; orkestri aset pidavat täitma hiiglajõuline grammofoon. Meie rahvas oli muidugi meelitatud tollest üllatavast pakkumisest, ning see teadmine kihutas meid hooikale enese välimuse kontrollimisele. Õõmaja asus sellimajast veidi eemal. Säälg algaski kõva pesemine, puhastamine, harjamine ja viksimine. Ka kehakinnituse eest hoolitseti.

Siis mindi suurte lootustega seltsimajja. Sisse jõudes kuulsime veidi eba puhtakõlalist grammofoonimuusikat. Varsti lõppes see. Keegi härra võttis aset peaaegu kesk saali, ning pidas austatud publikule kõne, millest tuli muuseas ka niiviisi aru saada, et me peame 5 krooni kokku korjama, et ettetulevaid kulusid (mida endisel läbirääkimisel ei nimetatud) katta.

Meie, kommersantide au ei lubanud aga sellist sissevedamist, ning me eelistasime lahkuda. Valgusime sellimajast välja tänavale, lüües selle „kuivalti“ täis. Laskisime lahti laulu, kuid ei teinud seda mitte nii kõvasti, et oleksime üles äratanud varaseid magajaid.

Ligi tunniajalise hulkumise järele kogusime tagasi õõmaja. Säälg tegime paarid ringmängud toa hämaruses, lõime tantsu laulu ja vile järele. Siis saabus puhkeaeg. . .

Järgmise päeva ennelõunal sõitsime Orule. Vaatlesime sealset lossi, mis on igapäivi vaatlemisväärne nii oma sisemuselt kui ka ümbruselt. Lossi ligidal on kopaad, milles on vesi nii selge, et ei märkagi üldse, kas on seda olemas või mitte. Mitmed pidid astuma sellesse märkamatuks.

Kahju oli lahkuda neist kohist, mille võlu oli paljudele tunginud südamesse.

Narva-Jõesuu.

Sõit läks edasi, peatusega ainult Sillamäel, Narva-Jõesu. Siin oli meil 3-tunniline vabadus reisida linnas. Minnes läbi pargist ja sammudes mere äärde, ei oska Narva-Jõesuust muud kujutella, kui vaid supellinna: avar, liivane rand ja tore männipark osutavad juba kevade lõpul säärast ilmet, nagu seda on näha fotodel, mis on tehtud kesk kõige suuremaid supelhoaega. Üldse annab N.-Jõesuu säärase mulje, et tahes või tahtmata kujutled teda tuleviku supellinnana à la Coney Island.

Silma torkab veel, et elu Narva-Jõesuus on vähe kallim kui mujal.

Narva.

Puhkus N.-Jõesuus venis üle 3 tunni. Siis läksime minema, olles lühikese sõidu järel päral — Narvas. See oli viimane meie reisisihtidest. Seetõttu peatusime säälg 1½ päeva. Meie asukoht pidi olema Ekskursantide-kodus. Kõisime kelleltki konstaablist selle asukohta, kuid tema ei teadnud seda melle teps mitte öelda. Küll aga saime

seada teada autojuhtide käest. Kodu asus Raekoja ligi duses, Suur tän. 17. Olime kõik korda seadnud, siis läksime välja Narva linna ilu vaatama. Valgusime laiali, igaüks ise kaarde. Õhtu saabudes aga kiskus meid nagu miski nõiavõim kõiki Pime-aeda kokku. Saime teada, et järgmisel päeval Pime-aias kontsert korraldatavat.

Kella 10-ks pidime olema Kodus, ning enam-vähem õigel ajal olimegi kohal. Ainult üks „gentleman“ saabus just enne meie magamajäämist.

Teine päev Narvas.

Teine päev Narvas mõõdus „ekspeditsioonide“ tähe all. Esimene neist võeti ette raekotta. Linnapea hra Luts andis meile lähemaid seletusi säälg asuvate esemete üle. Ta pühendas aga ka terve selle päeva selleks, et meid juhtida läbi linna ja seletusi anda mitmesuguste tähtsamate esemete üle. Seetõttu oleme hra Lutsule kui abimehele palju tänu võlgu. Meie maršruut algas raekoja, lahides 2 muuseumi ja Kreenholmi tehaseid. Vahepeal kostitas hra linnapea Luts meid lõunaeinega söögimajas; siis mindi edasi Narva moodsamat algkoolimaja vaatama. Samuti külastasime üht Narva gümnaasiumi.

Ekskursantide kodus saime kokku veel nendega, kes põlnud osa võtnud „ekspeditsioonist“. Siis aga valgusime kõik linna laiali.

Õhtu saabudes algas Pime-mäel kontsert, mis kõik meie ekskursandid ligi tõmbas. Pime-mäel oli rahvast palju. Kell 10, mil ka kontsert lõppes, pidime olema kodus. Tookord puudus, lisaks eelmisele „gentlemanile“ veel teisi, kes järjest pärele jõudsid oma „jalutuskäikudelt.“

Kojusõit.

Järgmisel päeval alustasime kojusõitu. Hommikul lahkusime Narvast. Teel Kuremäele tundus järsku, nagu hakkaks põhi jalgade alt ära kaduma, alles siis märkasime, et tagumine ratas jooksis autoga võidu, ja et auto ise vähe külitati seisma jäi. Nagu selgus, oli üks ass läbi kulunud, õigemini põrunud, ning tuli lasta parandada. Need 5 tundi, mis kulusid parandamiseks, veetsime samas heinamaal, pleekides endid päikese käes. Siis ronisime jälle autole ja sõitsime nii umbes kilomeetri. Siis lendas ratas uuesti! Seekord suures kaares tagant ära, ning tormas üle põllu. Auto läks küll tükk maad edasi, kuid ümber ei kukkunud. Ei aidanud muud: võtsime nõuks jala minna Jõhvi (15 km), ning teostasime sellegi mõtte, siis ootasime kell 9-st alates säälg rongi, mis tuli kell 1½ 12 öösel, ning sõitsime Tartusse. Kõik olid väsinud, sest koolist puudus järgmisel päeval erakordselt suur 0/0 õpilasi.

L. L.

Abiturientide ekskursioon Lõuna-Eestisse.

Ühes varahommikuste päikesekiirtega tõttame üles Riimäele, sest siit lähtub meie ekskursioon Lõuna-Eestisse. Peagi saabub kohale auto, millise olime valinud kui soodsama liiklemis- ja vaatlemisabinõu Lõuna-Eesti voortel ja kungastel. Ronime autosse ja aitame üles ka tütarlapsed, kellel sellest akrobaatlikust osavusest puudu näib olevat. Peagi täituvad linna väikesed tänavad lahkuvate abiturientide laulukajast. Jäevad seljataha linna kuplid ja tornid, kuna ees avaneb noor kevadine ja päikeseküllane loodus. Maršruut läheb Rāpina-Petseri-Haanja-Võru-Otepää ja säälg Tartu jagasi.

Esimese peatuse teeme Põlvas, kus ümbruskonnaga tutvume ja kirikutornist kaugemale näevat maastikku vaat-

leme. Edasisõidul võime täiel määral nautida Lõuna-Eesti tüüpilise maastiku ilu. Roheliste kungaste ja metsaga kaetud mäestikkude vahel läigivad järvekeseid ja tõusevad taevaskodade järsud seinad. Tütarlapsed ei suuda varjata kiljatusi „kui ilus“ ja kõikide suust kostab tundeidväljendav laul „Minge üles mägedele“. Järgmine peatus on Rāpinas. Siin peetakse parajasti noorte päeva, mis palju noori Rāpina kiriku juurde kokku on tõmmanud. Vaatleme Vabadsõjalaste mälestussammast ja järve keskel asuvat lossi, milles asub praegu Rāpina keskkool.

Edaspidine reis viib meid lähemale ja lähemale Petserile. Maapind muutub juba liivasemaks ja täismetsikust esinevad peamiselt männid. Eemalt paistavad silma

Petseri kloostris rohelised kuplid ja müürid. Petserisse sisse sõites näeme kohe iseloomustavat tänavapilti. Vankril on mees, kelle käed ja jalad seotud, pikali ja tema kõrval sammuvad arestimaja poole kaks politseinikku.

Päale einestamist kohalikus algkoolis läheme vaatama kloostrit. See asub väikese oru sees ja on ümberringi müüriaga piiratud. Pikkade juuste ja habemetega mungad liiguvad siia ja sinna. Kõigepäält vaatleme pühakujusid ja pilte kloostriruumes. Siit liigume alla koobastesse, mis on liiva sisse kaevatud. Sissekäigus antakse igaühele küünal ruumi valgustamiseks. Kuid külm õhuvool püüab seda vägisi kustutada. Koopa seinte sisse kaevatakse augud, kuhu kirstudes asetatakse mungad ja teised pühikud. Kui üks auk kirste täis, müüritakse see kinni. Nii on koopa seinad tahvleid täis, mis tunnistust annavad, kelle perekond sinna maetud. Ühes augus oli juba kümme või enam kirstu, kuid veel seisid see müürimata. Õhk on koobastes puhas ja külm — ei mingisugust vastikut lõhna. Edasi näidatakse kitsast tuba, kus keegi munk vabatahtlikult elanud 27 aastat, ilma et ta säält kordagi välja oleks tulnud. Seljas ja õlgadel kannud ta rasket rauast raami. Vaatleme ka kloostris aeda, kus on mesipuud ja marjapõõsad. Aias asub ka püha tamm, mille koorel arvatakse olevat tervendav mõju. Kloostris tornis on palju kellasid, millised kinkinud Ivan Hirmus, Boris Godunov jt. Üldiselt jätab klooster oma vaikusega idüllilise ja endassesüvenenud meeleolu.

Otsustame esimese öö peatudagi Petseris. Hangime kuskilt grammofoni ja tantsime kuni videvikuni haljal murul. Õhtul tutvuneme Petseri sisseluga. Restoranide ette kogub kaunis rohkesti rahvast, kes sääl huvi pärast vaatavad ja isegi tüli norivad. Raha neil nähtavasti sisseminekuks ei ole.

Järgmisel hommikul kella 6 ajal sõidame edasi Haan-

jasse. Peatume Suure Munamäe jalal ja sammume siis võrdlemisi järsku mäenõlvakut pidi üles Eesti kõrgema mäe tippu. Vaatetorn on ümbritsetud kaunis kõrge metsaga, kuid on oma 17 m. kõrge ja selge ilmaga on vägagi kaugele näha. Vaatleme kiikriga maastikku, kuid ilm ei ole selleks küllalt soodne. Edasi sõidame Rõuge ja siit otseteed Võrusse. Võrus saame endile öökortrit juba kohalikus gümnaasiumis. Lahked gümnaasistid toovad välja palli ja võrgu ning on päris hää vahelduseks sporti harrastada. Päale puhkamist läheme tutvuma Võru pargi ja järvega. Park on sellepoolest huvitav, ei siin käib jalutamas ja õppimas äärmiselt palju gümnaasiste. Tutvume Võru plikadega, gümnaasistidega, kellega end ka pargis pildistada laseme. Üldse on Võru plikadel kaunis tugev tendents kurameerimisele. Lahkumisel lubavad nad peagi Tartut külastada. Võru parki, mis asub järve kaldal, on püstitatud mälestussammas ka meie lauluisale Fr. Kreutzwaldile.

Üldse jättis Võru oma puhtuse ja korralikkusega sümpaatse mulje.

Edasi sõidame Otepäele. Siin pakub eriti huvi linnamägi oma järskude ja roheliste nõlvakutega. Väikese peatuse järele sõidame Pühajärvele, mis asub kaks kilomeetrit Otepäält eemal. Vaatleme ka Pühajärve lossi, mille kallal ajahammas tugevasti tööd on teinud. Siit võtame suuna uuesti Tartu poole.

Süda hakkas kiiremini tuksuma ja lauluhääled muutusid hõiseteks, kui paistsid kodulinna tuttavad tornid ja kuplid. Sa armas Tartu, kuis püüavad kõik tagasi su rüppe, kuis on kõigile armas su elu ja tegevus!

Jäid küll seljataha Võrumaa järved ja mäekuplid, kuid hinge sügavamas nurgas tärkas armastus selle maa ja looduse vastu, mis me mõtted sinna tihti tagasi kannab, olgugi et sääl vaid paar päeva viibisime.

E. L.

Vähemaid teateid.

Õppetöö lõpetamine ja lõppaktused.

Otsene õppetöö lõpeb käesoleval aastal teisip. 9. juunil ja lõppaktused korraldatakse kolmapäeval 10. juunil — nooremaile klassidele kl. 9 homm. ja lõpetajaile kl. 11 e. l. Viimasel aktusel loetakse ette kooli lõpetanud õpilaste nimed, loovutatakse neile lõputunnistused ja eelviimaste klasside õpilased jagavad lõpetajaile lilli.

Tartu Kommertsgümnaasiumi väljaandeid.

T. K. G-i väljaandel ilmusid käesoleval õppeaastal moodsaile õppeviisele rajatud õpi- ja käsiraamatuid: Dr. E. Markuse „Maadeteaduslikke ülesandeid koolidele. Euroopa“, K. Mihkla „Lühike eesti kirjanduse ülevaade keskkoolidele“, I vihk ja Ed. A. Mossi „Kaubanduseariimeetika harjutistega“ II.

Nimetatud õpiraamatud on tarvitusele võetud paljudes keskkoolides.

Kuna K. Mihkla „Lühikese eesti kirjanduse ülevaade“ I vihku trükk on otsas, ilmub mainitud kirjanduslik ülevaade teises parandatud trükis ühes II vihuga, mis käsitleb eesti ärkamisaegset kirjandust, eeloleva õppeaasta alguseks. Augustikuus ilmub K. Mihkla „Eesti kirjanduse ülevaade keskkoolidele“ I–II vihk on kavatsatud õpiraamatuks keskkooli III klassile ja on koostatud vastavalt uutele õppekavadele.

Õppetöö algus sügisel.

Õppetöö algab sügisel 31. augustil.

„Iloli“ järgmine number

ilmub uuel õppeaastal oktoobrikuu alul.

Vastutav peatoimetaja: **Karl Mihkla**. Majandusjuht: **Eduard Moss**. Kunstiline nõuandja: **Eduard Ahas**. Toimetuse sekretär: **Herman Peets**. Laekur: **Hilja Laas**. Tegev toimetaja: **V. Mandel**. Talituse juhid: **B. Meos** ja **A. Karin**. Toimetuse liikmed: **L. Lukksepp**, **Tr. Ottson**, **A. Juks**, **K. Tennosaar**.
Väljaandja: **Tartu Kommertsgümnaasiumi ja Kaubanduskooli Õpilasühing**.

Hind 25 senti.